

Sisekaitseakadeemia
Päästekolledž

Tõnis Ristmägi
RS990

**USA SÜNDMUSE JUHTIMISE PRINTSIIBI RAKENDAMINE EESTI
PÄÄSTETEENISTUSES
ICS PRINTSIIBI RAKENDAMINE TULEKUSTUTUS- JA
PÄÄSTETÖÖDE STAABIS**

Lõputöö

Juhendaja: Rivo Salong

Tallinn 2003

REFERAAT

Käeolev töö on koostatud kokku 92 lehel, sellest lisa 38 lehel. Töö on kirjutatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles.

Töös käsitletakse USA sündmuse juhtimise põhimõtete rakendamist eesti päästeteenistuse staabi töös. Välja tuuakse uusi seisukohti staabi töö tõhustamiseks, vaadeldakse ja analüüsitakse staabitööd lähiminevikus ja praegusel hetkel.

Uurimisobjektiks on staabi töö USA ja eesti tingimustes. Uurimistöö eesmärgiks on leida USA tulekustutus- ja päästetööde staabi IC (*incident command*) ja ühendstaabi UC (*unified command*) määratluste ja põhimõtete rakendamise võimalusi eesti tulekustutus- ja päästetööde staabis. Uurimistöö käigus vaadeldakse ka eesti vabariigis kehtivaid seadusi, mis reguleerivad staabi tööd.

Töö tulemusena on koostatud ettepanek laiaulatusliku metsatulekahju kustutamiseks loodava staabi struktuurist ning rakendamise põhimõtetest.

SISUKORD

REFERAAT	2
SISSEJUHATUS	4
TÖÖS KASUTATAV TERMINOLOOGIA	5
1. USAS VÄLJA TÖÖTATUD ICS PRINTSIIBID	11
1.1 Üldpõhimõtted: Üldine vastutusala (<i>common responsibilities</i>)	11
1.2 IC süsteemi ülesehitus, alluvussuhted ja vastutus	12
1.3 Ühendstaap (<i>Unified Command</i>) UC	20
1.4 Staabi ülesehitus ICS-i printsiipide põhjal	23
2. EESTI PÄÄSTETÖÖDE STAABITÖÖD REGULEERIVAD ÕIGUSAKTID	29
2.1 Päästeseadus	29
2.2 Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri	30
3. STAABITÖÖ KOGEMUSED EESTIS	33
3.1 Staabitöö 80ndate lõpuni: Operatiivteenistuse staabitöö	33
3.2 Kriisireguleerimist ja päästeala mõjutanud olulisimate sündmuste kronoloogia aastatel 1991 – 1996	33
3.3 VARES 2002: staabitöö analüüs IC printsiipide järgi	35
3.4 “Kurkse surmaretke” sündmuste kronoloogia ja analüüs	39
4. RAKENDAMISE VÕIMALUSED JA ETTEPANEKUD EESTI OLUDES	44
KOKKUVÕTE	48
SUMMARY	49
KASUTATUD KIRJANDUS, INTERNETI ALLIKAD	50
LISAD	51
Lisa 1. Tross, Jaan Kriisireguleerimine Eesti Vabariigis. Loengukonspekt Sisekaitseakadeemia päästekolledžile. Tallinn 2003	51
Lisa 2 Näide staabi töötabelist suurõppustel VARES 2002	82
Lisa 3. “Kurkse tragöödia” kronoloogia	83
Lisa 4. Ettepanek staabi struktuurist laiaulatuslikul metsatulekahjul	88

SISSEJUHATUS

Tulekustutus- ja päästetööd reageerimisel suurõnnetusele vajavad õige ja optimaalse koosseisuga staabi. Eesti staabi töö on legitiimselt reglementeeritud, kuid puuduvad konkreetsemad määratlused, kuidas staap üles ehitada. Käesolevas töös tehakse ettepanekuid suurõnnetuste likvideerimisel moodustatud tulekustus- ja päästetööde staabi funktsioonide, struktuuri ja liikmete tööülesannete määratluse täiustamiseks. Tuuakse näiteid varasematest kogemustest Eesti oludes (80-ndad), jälgitakse hetkel toimuvat ning analüüsitakse USA-s välja töötatud Sündmuse Juhtimise Printsipi (Incident Command System) – ICS. Õnnetuse juhtimise keerukus on mitmeti koos kasvava vajadusega mitmeagentuurilise ja multifunktsionaalse seotusega juhtumitel suurendanud vajadust ühtse standardse juhtimisstruktuuri järele, mida võiks kasutada kõigis juhtumile reageerimise struktuurides.

ICS tagab vajaliku struktuuri, mille abil kõik sündmuses osalevad organisatsioonid saavad koos töötada. Igal suuremal sündmusel võivad paljud kohalikud, regionaalsed, riiklikud ja rahvusvahelised organisatsioonid muutuda omavahel seotuks. Määratlusest parema ülevaate saamiseks on toodud hulgaliselt näiteid ühendstaabi UC (*Unified Command*) ja juhtumi staabi IC (*Incident Command*) struktuurist ning nimetatud staabi liikmete tööülesannetest ja –korraldusest.

ICS-i põhimõtted võimaldavad kõikidel reageerimisse kaasatud organisatsioonidel kasutusele võtta ühise terminoloogia, ühtselt kontrollida ressursse, olla organisatoorselt paindlik ja personalile aruandevõimeline. ICS võimaldab kõikehõlmava ressurside juhtimise, ühendstaabi kasutuselevõtu ja juhtumi tegevuskava (IAP) kaasamise.

TÖÖS KASUTATAV TERMINOLOOGIA

Sündmuse juhtimise printsiibi (ICS) mõiste

Mis on NIIMS ICS (National Interagency Incident Management System Incident Command System)?

Riikliku Agentuuridevaheline Hädaolukorra Juhtimise Süsteem on USA-s standardiseeritud tegevusprintsip. See on stiilis “igasugune oht on risk” lähenemine hädaolukorras tegutsemise juhtimisele sama moodi kui tavaolukorras. NIIMS oli algselt kavandatud erinevatele piirkonna-, osariigi- ja üleriiklikele organisatsioonidele USA-s, korraldamaks preventiivset kaitsetegevust laiaulatuslike metsatulekahjude ennetamisel, täiendamaks tulekustutusjõudude võimekust reageerimaks igasuguses hädaolukorras. Uus õpetreeningprogramm oli lõpetatud 1994.aastal peegeldamaks “igasugune oht on risk” - NIIMS-I võimekust (üleujutused, maavärinad, õlireostused, tulekahjud, ettekavatsetud juhtumid jne). See on organisatoorselt paindlik ja arenemisvõimeline, agentuure siduv ning ressursse ühtselt haldav juhtimissüsteem, mille põhimõtteid on ÜRO ja NATO vahendusel juurutatud ka paljudes Euroopa riikides.

Terminid

IMH (*Incident Management Handbook*) – sündmuse juhtimise käsiraamat

common responsibilities - üldine vastutusala

chek-in - akrediteerimine

command post - staap

supervisor - struktuuriüksuse juht /järelevalvaja

briefing - briifing

demobilisation command - demobilisatsioonikorraldus

Unit Leader - üksuse juht

IC (*Incident Commander*) – sündmuse (juhtumi) juht

RIC (Regional Incident Command) - regionaalne sündmuse juhtimine (käsuliin) (Eesti oludes ligikaudne tähendus: maakonna kriisikomisjon-meeskond)

NIC (National Incident Command) - riiklik sündmus juhtimine (käsuliin) (Eesti oludes ligikaudne tähendus: Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon)

Districk Command - juhtimine regionaalsel / piirkondlikul tasandil

FEMA (*Federal Emergency Management Agency*) – USA-s riikliku hädaolukorra juhtimise agentuur

UC (*Unified Command*) - ühendstaap

NIIMS (*National Interagency Incident Management System*) – USA-s riiklik agentuuridevaheline sündmuste juhtimise süsteem

NRT (*National Response Team*) - USA-s riiklik reageerimisrühm

RRT (*Regional Response Team*) - USA-s regionaalne reageerimisrühm

JIC (*Joint Information Centre*) - ühendatud informatsioonikeskus

OG (*Operating Guide*) - operatiivjuhised

Critical Resources - kriitilised ressursid

RP (*Responsible Party*) - vastutav osapool / juhtiv ametkond

AOR (*areas of responsibility*) - vastutusala

IJC (*Incident Joint Center*) - juhtumite ühendkeskus

Command Staff – juhtimisgrupp

Operations Section - operatsiooni (operatiiv-) osakond

General Staff - juhtkond

Unit Operation Plan (UOP) - üksuse operatsiooni /operatiivkava

Strike Team/Task Force - päästemeeskond

Single Resource - üksikressurss

Planning Section - planeerimise osakond

Logistics Section – logistika osakond

Finance/Administration Section - finants- / administratiivosakond

IAP (Incident Action Plan) - juhtumite tegevuskava

KRM – kriisireguleerimismeeskond

suurõnnetus - Loodusõnnetus, katastroof või nakkushaiguse levik

tulekustus- ja päästetööde staap – õnnetuse sündmuskohal või selle läheduses loodud ametkondadevaheline juhtimisorgan, kes tegeleb tulekustutus- ja päästetööde strateegilise, taktikalise ning operatiivse juhtimisega

sündmus / juhtum - asetleidnud ohtlik olukord, mille edasise arengu peatamiseks ja/või tagajärgede likvideerimiseks on vaja aktiveerida vähemalt üks agentuur

ametkond / agentuur – juhtumile reageeriv organisatsioon, kelle tegevus on seotud juhtumi edasise arengu peatamisega ja/või tagajärgede likvideerimisega

personal – agentuuride töötajad, kelle tegevus on seotud juhtumi edasise arengu peatamisega ja/või tagajärgede likvideerimisega

juhtumi tegevuskava - dokument, mille alusel viiakse ellu juhtumi edasise arengu peatamist ja/või tagajärgede likvideerimist

ressursid / vahendid – juhtumile reageerimiseks kaasatavad materjalid, instrumendid, tehnika ja personal

tuletõrje- ja päästetöötajad - Riigi ja kohaliku omavalitsuse tuletõrje- ja päästetöötajad on riigi ja kohaliku omavalitsuse päästeasutuse töötajad, kes teevad ja korraldavad tuletõrje- ja päästetöid ning riigi kutseõppeasutuse päästeeriala pedagoogid ja rakendusliku kõrgkooli päästeeriala õppejõud. (Päs § 9)

päästetööd - avari-, pääste- ja taastamistööd loodusõnnetuse ja katastroofi korral; tööd nakkushaiguste leviku tõkestamiseks, tööd kannatanutele abi osutamisel loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning nakkushaiguste leviku tõkestamisel. (Eriolukorra seadus § 6)

tulekustutus- ja päästetööd - inimeste ja vara päästmiseks ning keskkonna kaitseks tehtavad tööd tulekahjude, loodusõnnetuste, katastroofide, avariide, plahvatuste, liiklusõnnetuste ja muude õnnetuste (edaspidi *õnnetused*) korral, samuti õnnetustega kaasnevate ohtude likvideerimiseks tehtavad tööd (Päs § 3)

rahvusvahelised päästetööd – päästetööd, mis toimuvad välisriigis või millesse on kaasatud teiste riikide teenistus(ed) ning mida reguleeritakse välislepingutega või vabariigi valitsuse otsusega (Päs § 39 põhjal)

meeskond - tulekustutus- ja päästemeeskond(na)d, kelle käsutusse antakse tulekustutus- ja päästevarustus ning päästeteenistuse eriauto(d) (Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri)

eriolukord – situatsioon, milles loodusõnnetuse ja katastroofi korral või nakkushaiguse leviku tõkestamiseks on vaja viivitamatult rakendada ulatuslikke abinõusid, sealhulgas päästetöid, ning ohu kõrvaldamine ja kannatanute abistamine ei ole võimalik eriolukorra seaduses sätestatud abinõusid rakendamata (Eriolukorra seadus)

hädaolukord - sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab riigi julgeolekut, inimeste elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju ning mille lahendamiseks on vajalik Vabariigi Valitsuse, valitsusasutuste ning kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevus. (Hädaolukorraks valmisoleku seadus § 2)

rahvusvaheline hädaolukord - sündmus või sündmuste ahel välisriigis, mis ohustab rahvusvahelist julgeolekut ja millega Eesti Vabariik on seotud väliskohustuste kaudu või läbi rahvusvahelise abipalve. (Hädaolukorraks valmisoleku seadus § 2)

kriisireguleerimine - riiklik meetmete süsteem, mis on ette valmistatud ja kasutusele võetud riigiasutuste poolt koostöös kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ning kriisireguleerimisele kaasatud mittetulundusühingute ja sihtasutustega, et tagada hädaolukorras ühiskonna turvalisus. (Hädaolukorraks valmisoleku seadus § 2)

riigireserv - Eesti Vabariigi julgeolekut ja sõltumatust tagav materiaalsed ressursid ning tehniliste vahendite (edaspidi *ressursid*) kogum, mis võetakse kasutusele hädaolukorras ja sõjaseisukorra ajal. Hädaolukorra lahendamiseks võib olla vajalik eriolukorra või erakorralise seisukorra väljakuulutamise (Riigireservi seadus § 2)

loodusõnnetus - erakorralise iseloomuga loodusnähtus, mis seab ohtu elu, tervise, looduskeskkonna või põhjustab hoonete ja kommunikatsioonide purunemise ning toob kaasa majanduslikku kahju [www.rescue.ee]

loodusõnnetus - loodusjõudude tegevusest põhjustatud hävingulise toimega sündmus, sealhulgas äkilise hävingulise toimega sündmus, mis seab ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskkonna (Eriolukorra seadus § 3)

katastroof – äkilise hävingulise toimega sündmus, mis seab ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskkonna ja mis seisneb paikkonna keemilises, radioaktiivses või muus saastamises; tööstuslikus suurõnnetuses, sealhulgas elektrijaamade ja

kaevanduste, samuti gaasijuhtmete, side-, kommunaal- või elektrivõrkude avariides; ulatuslikus tulekahjus või plahvatuses; ulatuslikus laeva-, lennuki-, rongi- või muu transpordivahendi õnnetuses; muus ulatuslikus õnnetuses või avariis (Eriolukorra seadus § 4)

koordinatsioonigrupp - tagab ja koordineerib olemasolevate ja täiendavate ressursside kasutamist

analüüsigrupp - teostab olukorra analüüsi, riskianalüüsi, olemasolevate ja võimalike kahjude esialgset hindamist, annab ekspertarvamusi

infogrupp - koordineerib informatsiooni liikumist sündmuskoha ja pressikeskuse vahel, suhtleb pressiga ja avalikkusega, koostab pressiteateid

ressursside grupp - kaasatakse juhul, kui ootamatult ja suures koguses on tarvis kasutusele võtta täiendavaid ressursse (toit, peavari, transport, kütus, telekommunikatsioonid). Peab ühendust vastavaid ressursse omavate eraettevõtete, kaubandus- ja tööstusorganisatsioonidega

kriisiolukord (kriis) - hädaolukord, mille lahendamiseks on vajalik mitme valitsusasutuse ja kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevus Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni koordineerimisel. Kriisiolukorra lahendamiseks võib olla vajalik eriolukorra või erakorralise seisukorra väljakuulutamise.

kriisikommunikatsiooni grupp – töögrupp, kes tegeleb informatsiooni vahendamisega meediale, VIP-idele ning välismeeskondadele

BALTBAT (Balti pataljoni) – kaitseväge üksus, mis loodi eesmärgiga osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide egiidi all rahvusvahelistes rahuoperatsioonides ja teistes regionaalset stabiilsust suurendavates ettevõtmistes

kriitilised ressursid - mingi osa inventari või varustust või personali, kes on vastava hariduse või muude omadustega, nagu IC poolt nõutud; neid on vähe või on nad palju nõutud või on kallid ning nad on taktikaliselt olulised juhtumi lahendamisel konkreetses kohas

ühendstaap (*Unified Command*) UC – institutsioon, mis toob kokku IC-d kõigist juhtumiga seotud organisatsioonidest, et koordineerida efektiivselt tegevust, ühendab organisatsioonid, mis tegelevad juhtumiga ning moodustab neile foorumi, mis on vajalik konsensuse saavutamiseks.

Kriisireguleerimismeeskonna (KRM) vastutus

KRM on juhtiv ametkond, vastutab juhtumi üldise strateegilise juhtimise eest:

- määrab üldised sündmuse lahendamise eesmärgid;
- määrab üldised sündmuse prioriteedid;
- jagab kriitilisi ressursse vastavalt sündmuse üldistele prioriteetidele;
- kindlustab, et sündmus on nõuetekohaselt juhitud;
- kindlustab, et igal konkreetset sündmusel on paigas konkreetsed eesmärgid ning abistab ja toetab juhtudel, kus erinevatel organisatsioonidel on erinevad prioriteedid;
- teavitab avalikkust, kelle huvid on juhtumis esindatud või kahjustada saanud;
- koordineerib mitte aktiivselt töös olevate ressursside kasutusele võttu (föderaalsed, kohalikud ja rahvusvahelised ressursid, nagu seda vajadus tingib). Võivad kaasata juhtumisse ka teiste föderaalsete agentuuride ressursse, samuti ressursse teistest osariikidest.

KRM koosseis peaks olema võimalikult väike, võimaldamaks kiiret liikumist ja kohustuste paindlikku täitmist. KRM suurus on minimaalselt kaks inimest: KRM juht ja tema abi.

Vajadusel tuleb täita järgmiste struktuuriüksuste tööd:

- Logistika
- Planeerimine
- Finants / Administratsioon
- Kriitiliste ressursside üksuse juht
- Situatsiooniüksuse (*Situation Unit*) juht
- Informatsiooni ohvitser (*Information Officer*)
- Koordinaator (*Liasion Officer*)
- Juriidiline nõustaja

KRM ei asenda kunagi IC (*Incident Command*) ega UC (*Unified Command*). Staap tegeleb strateegiaga, IC ja UC aga taktikaga.

1. USAS VÄLJA TÖÖTATUD ICS PRINTSIIBID

Incident Management Handbook (IMH) on kavandatud abistamiseks operatiivstruktuure, kes rakendavad ICS-is toodud põhimõtteid kiirreageerimist nõudvates operatsioonides. See on juhendava iseloomuga. IMH-i koostamise ajal tõdeti, et kaheksakümmend protsenti õnnetusjuhtumitest arenevad väljakujunenud sündmuste käigu järgi, ülejäänud kaksikümmend protsenti operatsioonidest on oma tüübi poolest unikaalsed, nagu pääste- või otsingujuhtumid, õlireostus jne.

1.1 Üldpõhimõtted: Üldine vastutusala (*common responsibilities*)

Alljärgnev on rakendatav kogu ICS-i (sündmuse juhtimise printsiibi) (SJP-I) korraldusallas:

- a) Tööülesande ja juhiste saamine oma ametkonnalt:
 - töö määratlus ja töötamise asukoht;
 - ressursi number ehk struktuuriüksuse number, kust oled saadetud ning kus on su töökoht;
 - päringu number (*request number*);
 - raporti andmise koht ja aeg;
 - sündmuskohale sõitmise instruktsioonid;
 - sidepidamise juhised (nt. kasutatavad raadiosagedused, kanali numbrid, sideskeem).

Peale sündmuskohale jõudmist läbi akrediteerimine (*chek-in*):

tutvusta ennast laagris (*kogunemispunktis*), staabis (*command post*), tehnika kogunemispunktis;

ülesande saamisel võta ühendust oma struktuuriüksuse juhiga (*supervisor*)

Võta ühendust oma struktuuriüksuse juhiga, lase end instrueerida.

Teiste agentuuride esindajad abistavad, peale akrediteerimist alusta koostööd.

Hangi oma üksusele tööks vajalik varustus ning piisavalt informatsiooni, oma sündmusest ülevaadet.

Struktuuriüksuse juhid peavad omama ülevaadet alluvate töökohtadest, olema kursis turvalisuse ja keskkonnaohutuse nõuetega, seda eriti sündmuskoha vahetus läheduses töötades.

Organiseeri alluvatele briifinguid

Ole teadlik oma vastutusala raadiosagedusest ning kindlusta oma sidevahendite häireteta töö.

Suheldes kasuta ICS-is kasutatavaid termineid ja kõigile mõistetavaid väljendeid (välja arvatud kodeerinud). Kogu infovahetus läheb ICS-i ükskusesse.

Täida kõik nõutud dokumendid ja raportid ning saada need oma struktuuriüksuse juhi kaudu dokumentatsioonigrupile.

Kui edastad demobilisatsioonikorralduse, teavita sellest oma alluvaid, vasta sulle edastatud korraldustele ning tee sellest teatavaks oma alluvad.

1.2 IC süsteemi ülesehitus, alluvussuhted ja vastutus.

1.2.1 Juhtimisgrupp (*Command Staff*)

Sündmuse juht (*Incident Commander*) IC

IC vastutab juhtumi üldise juhtimise eest. Enamike juhtumite puhul toimib käsuliin alates IC-st. IC valitakse kogemuste ja kvalifikatsiooni põhjal. IC-l võib olla asetäitja, kes valitakse samast agentuurist, nagu IC, või mõnest muust agentuurist. Sõltuvalt juhtumi liigist võib olla rohkem kui üks IC.

Informatsiooniohvitser (*Information Officer*) IO

IO vastutab juhtumikohase informatsiooni kogumise ja edastamise eest massimeediale, juhtumi personalile, teistele juhtumiga seotud agentuuridele ja organisatsioonidele. Iga juhtumi kohta saab olla ainult üks IO, seda ka juhtumite puhul, mis lahendatakse ühendstaabi abil.

Koordinaator (*Liaison Officer*) LO

Juhtumid, mis on oma olemuselt multi-jurisdiktsionaalsed või millega tegelevad mitmed agentuurid, võivad vajada LO ametikoha moodustamist staabi personalile (*Command Staff*) seas. Iga juhtumi kohta saab olla ainult üks LO, seda ka juhtumite puhul, mis lahendatakse ühendstaabi abil.

Organisatsiooni esindaja (*Agency Representative*)

Paljudes multi-jurisdiktsionaalsetes juhtumites võib mõni agentuur saata oma esindaja, kes otseselt ei tegele taktikalise ülesandega, vaid on kohal selleks, et koordineerida. Esindaja võib olla mõnest teisest agentuurist, kuid tal peab olema pädevus agentuuri esindada. Agentuuri esindajad raporteerivad LO-le või otse IC-le, kui LO-d ei ole.

Julgeoleku ohvitser (*Safety Officer*) SO

SO funktsioonid on arendada ja soovitada meetmeid, et kindlustada personali turvalisust juhtumil. Samuti peab ta hindama ning oskama ette näha ebasoodsaid ohtlikke ja eraldi kaitset vajavaid olukordi. Iga juhtumi kohta võetakse kasutusse ainult üks SO.

1.2.2 Operatiivosakond (*Operations Section*)

Operatiivosakonna ülem (*Operation Section Chief*) OPS

OPS on juhtkonna (*General Staff*) liige. Ta on otseselt vastutav kõikide operatsioonide eest, mis käsitlevad primaarset missiooni. OPS aktiveerib ja jälgib organisatsiooni elemente vastavalt juhtumi tegevuskavale IAP (*Incident Action Plan*) ning suunab selle täitmist. OPS suunab ka üksuse operatsiooni-/operatiivkava (*Unit Operation Plan*) UOP tegevust. Küsib juurde või vabastab ressursse ning teeb vahendite suhtes muudatusi IAP-s, kui vajalik. Raporteerib otse IC –le.

Osakonna juhataja (*Branch Director*)

Kui osakonna juhatajad on tegevusse kaasatud, alluvad nad otseselt OPS -ile, vastutavad, et IAP täitmine sujuks vastavalt neile antud volitustele plaani suhtes, iga osalonna kohta mingi plaani osa. Raporteerivad vajadusel OPS –ile.

Divisjoni / grupi ülevaataja (*Division/Group Supervisor*)

Divisjoni/grupi ülevaataja raporteerib otse OPS –ile või osakonna juhatajale, kui see on kaasatud. Vastutab IAP rakendamise eest ning ressursside jagamise eest divisjonis/grupis. Raporteerib edust ülesande lahendamisel, mis puudutavad kontroll-operatsioone, raporteerib ka divisjoni/grupisiseste ressursside eest.

Löögirühma juht (*Strike Team/Task Force Leader*)

Löögirühma juht raporteerib otse divisjoni/grupi ülevaatajale, vastutab taktikaliste ülesannete täitmise eest, mis on antud tema rühmale. Raporteerib, kui hästi edeneb protsess ja kuidas on kaasatud ressursid. Arhiveerib käsklusi, mis on antud operatsioonide sooritamiseks, mis puudutab konkreetsetele töötajatele konkreetsete ülesannete andmist.

Üksikressursi juht (*Single Resource*)

Üksikressursi juht juhib üksikut taktikalist ressursi ning täidab selle kohta logi.

Lossimisülem (*Staging Area Manager*)

Lossimisülem vastutab igasuguse tegevuse eest lossimise alal. Lossimiseks kasutatav ala asub laagris või juhtumiga kaasneval maa-alal, eemal juhtumist.

Õhuoperatsioonide juhataja (*Air Operations Branch Director*) AIROPS

AIROPS tegutseb ise maapinnal, on otseselt vastutav IAP täitmise eest vastutusalas, mis puudutavad operatsiooni toetamist õhust. Planeerib ja koordineerib pilootide tööd, peab arvestust nende lennutundide kohta (k.a. öised lennutunnid), tegeleb helikopterite logistiliste probleemidega. Koostab põhiliste õhuoperatsioonide plaanid, koordineerib nende täitmist ning jälgib kõiki õhuoperatsioone.

1.2.3 Planeerimise osakond (*Planning Section*)

Planeerimise osakonna juhataja (*Planning Section Chief*) PSC

PSC kuulub juhtkonna koosseisu. Vastutab informatsiooni kogumise, hindamise, levitamise ja kasutamise eest sündmuste arengu ja ressursside staatuse osas. Informatsiooni on vaja, et mõista hetke situatsiooni, ette prognoosida sündmuste arengut ning ette valmistada alternatiivseid strateegiaid juhtumi võimaliku arengu jaoks.

Ressursside üksuse juht (*Resource Unit Leader*) RUL

RUL vastutab kõigi kaasatud ressursside staatuse ülalhoidmise eest (primaarsed ja toetavad ressursid) juhtumil. See saavutatakse kõikide ressursside registreerimise ja kontrollimise jälgimise teel, staatuse hoidmise süsteemi ülalhoidmisesse kaasatud asukohtadele osutamise ning kõikide ressursside põhinimekirjade alalhoidmise teel. (Ülevaatajatest võtmeisikud, primaarsed ja toetavad ressursid jne.)

Ressursside loendaja (*Check-In/Status Recorder*)

Ressursside loendajat vajatakse igas ressursside registreerimispunktis. Vastutab ressursside üle arve pidamise eest. Saadab raporti ressursiosakonda, koostab ja hooldab ressursside nimekirju.

Vabatahtlike koordinaator (*Volunteer Coordinator*)

Vastutab vabatahtlike juhtimise eest, jälgib kõiki vabatahtlike osalemise aspekte.

Vabatahtlike koordinaator on planeerimise sektori/rubriigi liige ning raporteerib RUL-ile.

Situatsiooniüksuse juht (*Situation Unit Leader*) SUL

Kogu juhtumit puudutava informatsiooni läbitöötamine leiab aset situatsiooniüksuses. SUL peaks ette valmistama sündmuse arenemise tulevikunägemusi, plaane ja luurealast informatsiooni. Kogub ja analüüsib juhtumi andmeid.

Vaatleja (*Field Observer*)

Vaatleja kogub informatsiooni sündmuskoha kohta oma silmade läbi ning edastab selle SUL-ile.

Dokumentatsiooniüksuse juht (*Dokumentation Unit Leader*)

Vastutab täpsete ja ajakohaste juhtumit puudutavate dokumentide säilitamise eest. Need dokumendid on näiteks IAP, juhtumi raportid, kommunikatsiooni logid, vigastamiste hagid, situatsiooni staatuse raportid jne. See dokumentatsioon on kriitilise tähtsusega juhtumi järgsel analüüsil. Dokumentatsiooniüksus võib valmistada kõigist juhtumit puudutavatest dokumentidest duplikaate ja koopiaid ning säilitab kogutud dokumendid ajalooliste, analüütiliste ja juriidiliste vajaduste tarvis.

Demobilisatsiooniüksuse juht (*Demobilization Unit Leader*)

Vastutab juhtumi demobiliseerimisplaani loomise/arendamise eest. Laiaulatuslike juhtumite puhul võib demobiliseerimise planeerimine raske olla ning nõuda eraldi organi tööd. Igale struktuuriüksusele pole seda vaja, samuti ei vaja demobiliseerimisüksust iga juhtumi lahendamiseks.

Keskkonnaüksuse juht (*Environmental Unit Leader*)

Keskkonnaüksuse juht jälgib protsesse keskkonnahoiu seisukohast. See on tingitud vastutusest, mis sisaldab strateegilist hindamist, modelleerimist, seiret ning keskkonna-alast monitooringut ja lubade andmisi. Tema informatsioon põhineb situatsiooniüksuse andmetel.

Tehnilised spetsialistid (*Technical Specialists*)

Kindla iseloomuga juhtumid võivad eeldada tehniliste spetsialistide kasutamist, kellel on spetsialiseeritud teadmisi ja kogemusi. Nad töötavad planeerimisüksuses või sündmuspaiga eri punktides, kuidas neid parajasti vaja läheb. Tehnilised spetsialistid võivad olla:

- **Ilmavaatleja (*Weather Observer*)** – vaatlusandmete kogumine sündmuskohal;
- **Keskkonnaspetsialist (*Environmental Specialist*)** – kogub keskkonnaalast informatsiooni ning aitab koostada nende tulemuste põhjal IAP-d;
- **Koolitusspetsialist (*Training Specialist*);**
- **Usuteenuste spetsialist (*Chaplain Emergency Response Technical Specialist*)**
CERT – spetsialist – vaimsete ja emotsionaalsete vajaduste jaoks Rannavalve personalile;
- **Psühholoogia spetsialist (*Critical Incident Stress Management Specialist*)**
CISM – spetsialist - vaimsete ja emotsionaalsete vajaduste jaoks Rannavalve personalile, raporteerib otse IC – le või UC – le;
- **Pereabi koordinaator (*Family Assistance Coordinator*)** – osutab abi õnnetuse ohvrite perekonnaliikmetele: toit ja jook; vaimne/emotsionaalne abi; majutus;
- **Personali spetsialist (*Human Resources Specialist*)** – tagab, et oleks piisavalt pädevaid inimesi organisatsioonides ning et see oleks tööseaduste ja regulatsioonidega kindlaks määratud. Võib töötada ka finants- /administratiivüksuses;
- **Päästetööde ja insener-tehniliste tööde spetsialist (*Salvage & Engineering Technical Specialist*)** SET – spetsialist – tehniline abi ja analüüs päästetöödel; analüüsib olukorra stabiilsust, teeb arvutusi konstruktsioonide vastupidavuses; hindab tulekahju levikut;
- **Geo – informatsiooni spetsialist (*Geographic Information System Specialist*)**
GIS – spetsialist – vastutab õlilekke kaardistamise eest, pakub erinevaid kaarditeenuseid juhtumil. Töötab koos situatsiooniüksusega ning ka IMO- ga

(Information Management Officer) – informatsiooni juhtimise ohvitseriga, et tagada kiiret ja täpset õlilekke informatsiooni ICS- ile;

- **Meditsiini spetsialist** (*Public Health Technical Specialist*) – võib olla vaja spetsialisti arvamust personalile ja teistele juhtumisosalejatele kemikaalide, ohtlike ainete, õlireostuse ning radioaktiivse reostuse osas;
- **Jurist** (*Legal Specialist*) – juriidiline nõustamine nõuandva spetsialistina;
- **Dokumentatsiooni spetsialist** (*Documentation Specialist*) – nõuandev spetsialist eriti keerulise dokumentatsiooni puhul ja/või kui dokumentatsiooniosakonna juhataja pole pädev.

1.2.4 Logistikaosakond (*Logistics Section*)

Logistikaosakonna ülem (*Logistics Section Chief*) LSC

Juhtkonna liige, vastutab abivahendite, teenuste ja materjalide pakkumise eest. Võtab osa IAP arendustegevusest ning on ülevaatajaks logistika alamosakondadele.

Teenuste osakonna juhataja (*Service Branch Director*)

Kui ta juhtumisse kaasatakse, allub LSC-le, vastutab teenuste pakkumise eest. Ülevaataja kommunikatsiooni-, meedikute ja toiduosakonnale.

Kommunikatsiooniüksuse juhataja (*Communications Unit Leader*)

Teeb plaane, kuidas kasutada kommunikatsioonivahendeid ja tarvikuid, paigaldab ja testib kommunikatsiooniseadmeid. Töötab juhtumi kommunikatsioonikeskusele ülevaatajana. Jagab personalile laiali kommunikatsioonivahendid, vastutab nende hooldamise ja vajadusel parandamise eest.

Juhtumi dispetšer (*Incident Dispatcher*)

Juhtumi dispetšer koos juhtumi kommunikatsiooniüksuse juhataja ülesannetega on vastutav raadio- ja telefoniteadete edastamise ja vastuvõtmise eest personaliseselt. Pakub eelkõige vajajatele dispetšeri teenuseid.

Meditsiiniüksuse juht (*Medical Unit Leader*) MUL

Allub teenuste üksuse juhile või logistikaüksuse juhile. Arendab meditsiinitöötajate plaani, tagab arstiabi ja transpordi vigastatud ja haigestunud personalile.

Reageerijate rehabilitatsiooni juht (*Responder Rehabilitation Manager*)

Raporteerib MUL-ile, vastutab personali rehabilitatsiooni eest, kes töötavad ekstreemoludes.

Toiduüksuse juht (*Food Unit Leader*) FUL

Vastutab toidu jagamise eest kogu juhtumi ulatuses, k.a. laagrid, lossimisplatsid ning teised kaugemal asuvad piirkonnad. Pakub toitlustamise teenust personalile, kes ei saa taktikaliste ülesannete täitmise tõttu sündmuskohalt lahkuda.

Tugiosakonna juhataja (*Support Brunch Director*)

Juhtumisse kaasamise puhul allub LSC-le, vastutab logistiliste plaanide rakendamise eest, mis kuuluvad IAP-sse. Töötab ülevaatajana tarvikute ja maa-toe- (*Ground Support*) üksuse operatsioonidel.

Varustamisüksuse juht (*Supply Unit Leader*)

Vastutab sisseseade ja personali tellimise eest, varustuse ja vahendite vastuvõtmise ning ladustamise eest ning teeb inventuuri. Haldab mittekuluvat varustust ja tarvikuid (näiteks rasketehnika).

Tellimisjuht (*Ordering Manager*)

Vastutab tarvikute ja varustuse tellimise eest sündmuskohale. Raporteerib SUL-ile.

Vastuvõtmise ja jagamise juht (*Receiving and Distribution Manager*)

Töötab tarvikute ja varustuse vastuvõtjana ja laialijagajana sündmuskohal. Tema vastutusalasse ei kuulu primaarsed ressursid. Vastutab ka tööriistade remondi eest ning raporteerib SUL-ile.

Majutusüksuse juht (*Facilities Unit Leader*)

Tagab sanitaar- ja magamiskohtade olemasolu juhtumi personalile, juhendab baasi- ja laagrisiseseid operatsioone. Igale baasile/laagritele määratakse oma juht, kes raporteerib majutusüksuse juhile. Laagrijuhid pakuvad turvateenuseid ja üldist haldust. Majutusüksuse juht raporteerib tugiosakonna juhatajale.

Turvaülem (*Security Manager*)

Vastutab turvatöötajate hankimise eest, kes kaitsevad personali ja varustust varguste ja juhusliku häirimise eest. Tagab personali ja varustuse turvalisuse.

Baasi juht (*Base Manager*)

Tagab nõuetekohase varustatuse sanitaar-, turva- ja haldusteenustega. Baasis peavad olema nõuetekohased majutustingimused.

Laagri juht (*Camp Manager*)

Tagab nõuetekohase varustatuse sanitaar-, turva- ja haldusteenustega. Laagris peavad olema nõuetekohased majutustingimused.

Maa-toeüksuse juht (*Ground Support Unit Leader*)

Vastutab mittetöötava varustuse toe eest; personali toidu, varustuse ja transpordi eest; sõidukite ja muu maa-toe varustuse eest (tankimine, teenindus, remont); rakendab liiklemise plaani (*Traffic Plan*). Vajadusel raporteerib tugiosakonna juhile.

Varustusjuht (*Equipment Manager*)

Pakub remonti ja kütusega varustamise teenust kogu aparatuuri ja varustuse jaoks, ka transpordi ja töömasinate teenust. Koostab logisid masinate ja vahendite kasutamise kohta.

Veetranspordi tugiüksuse juht (*Vessel Support Unit Leader*)

Vastutab aluste liiklusplaani eest, koordineerib veetransporti ja transporti vee ja kalda vahel ning koostab logi.

1.2.5 Finants- / administratiivosakond**Finants-/administratiivosakonna ülem (*Finance/Administration Section Chief*)**

Vastutab kõikide finants- / administratiiv- ja kulueelarveliste aspektide üle juhtumi piires. Kogu finants/administratiivpersonalit ülevaataja.

Ajaplaneerimise üksuse juht (*Time Unit Leader*)

Vastutab varustuse ja personali töötatud aja jälgimise üle. Tagab personali tasustamise töötatud aja eest.

Varustuse ekspluatatsioonija spetsialist (*Equipment Time Recorder*)

Vastutab varustuse tööaja arvestamise eest ning koostab logi varustuse töötundide eest. Raporteerib ajaplaneerimise üksuse juhile.

Personali ekspluatatsioonija spetsialist (*Personnel Time Recorder*)

Vastutab personali tööaja arvestamise eest ning koostab logi personali töötundide eest. Raporteerib ajaplaneerimise üksuse juhile.

Hankeüksuse juriidiline juht (*Procurement Unit Leader*)

Vastutab finantsasjade administreerimise eest, mis puudutab tootja lepinguid, liisinguid ja finants-/fiskaal- kokkuleppeid.

Kompensatsiooniüksuse juht (*Compensation/Claims Unit Leader*)

Vastutab kompensatsioonide ja nende haldamise kulude eest, v.a. töötajate vigastused, raporteerib finants-/administratiivüksuse juhile ja hoiab teda briifituna.

Vigastuste kompensatsiooni spetsialist (*Compensation for Injury Specialist*)

Vastutab finantsasjade administreerimise eest, mis käsitlevad tõsiseid vigastusi ja surmajuhumeid. Allub kompensatsiooniüksuse juhile.

Nõuete/hagide spetsialist (*Claims Specialist*)

Kaasamisel juhtumisse tegeleb kõikide kohtulikku lahendust nõudvate juhtumitega, v.a. vigastused.

Ökonomist (*Cost Unit Leader*)

Vastutab kõikide kulutuste andmete kogumise eest, teeb kokkuhoiu analüüse, määratleb ligikaudselt kulutusi ette ning annab soovitusi, kuidas kulutusi kokku hoida.

1.3 Ühendstaap (*Unified Command*) UC

Tavalistel juhtudel tegeleb IC juhtimisfunktsioonidega, kuid IC organisatsioonist võib laiendada tegevuse UC ehk ühendstaabi meeskonnaks. UC, olles ise IC komponent, toob kokku IC-d kõigest juhtumiga seotud organisatsioonidest, et koordineerida efektiivselt

tegevust ning samas jätkata oma juriidilise vastutuse kandmist. UC ühendab organisatsioonid, mis tegelevad juhtumiga ning moodustab neile “foorumi”, mis on vajalik konsensuse saavutamiseks. UC all on esindatud erinevad jurisdiktsioonid ja/või agentuurid ning reageerijad, kes ei kuulu valitsuse alla, kes kõik võivad moodustada läbi organisatsiooni integreeritud reageerijate rühma. UC-d võib kasutada igal ajal, kui mitmed erinevad ametkonnad on seotud reageerimisega sündmuskohal. Need jurisdiktsioonid võivad olla välja toodud, kui:

- geograafilised piirid (näiteks osariikide piirid, indiaani hõimualade piirid)
- valitsuste tasemed (näiteks föderaal-, osariigi-, või kohalikud omavalitsused)
- funktsionaalse vastutuse järgi (näiteks õlireostus, tulekahju)
- seadusejärgne vastutus (näiteks föderaalsed maahaldajad)
- erinevad kombinatsioonid eelnevatest variantidest.

Tegeliku UC ülesehitamisel võetakse arvesse juhtumi spetsiifikat, otsuseid, mis on juba olemas plaanides (näiteks kriisireguleerimisplaanid) või siis otsuseid, milleni on jõutud esialgsete UC koosolekute käigus. UC struktuur võib muutuda, kui sündmus areneb edasi. UC töö on meeskonnatöö. Et see saaks olla efektiivne, peaks personali suurus olema viidud miinimumini. Hästi määratletud protsess nõuab, et UC seaks selged eesmärgid, juhtimaks efektiivselt kohalolevaid reageerijate ressursse. UC on vastutav juhtumi üldise juhtimise eest. Ta juhhib sündmuskohal tegevusi, mis sisaldavad arendamist, ja üldiste strateegiate ning eesmärkide teostamist, kiidab heaks ja lükkab tagasi ressursside tellimist ja vabastamist sündmuskohal. UC otsused ei ole “komitee-tüüpi” otsused. Peamine tegevus on juhtida juhtumile reageerimist. Oluline on aeg. UC peaks moodustama sünergia, mis põhineb oluliselt suutlikkusel. Peaks tekkima arusaam iga esindaja unikaalsetest võimetest, jagatud arusaam situatsioonist ja nõusolek üldiste eesmärkidega. Erinevate perspektiividega UC-s tekib oht arusaamatuste tekkimiseks. Konsensusele jõutakse üldpildi jagamisega. Võib tekkida üldiseid probleeme. UC ülesehitus peaks tagama foorumi ja võimaluse leida ning lahendada probleeme. Koopereeruv suhtumine ja läbiv arusaamine on hädavajalikud. Samuti aitab läbiv mõistmine ICS – IAP tsükli. Siiski võivad tekkida situatsioonid, kus ei saavutata konsensust: sellistel juhtumitel otsustab UC liige, kellel on primaarne ülevaade situatsiooni puudutavast jurisdiktsioonist.

UC-l on kindlad vastutused. Kui UC ebaõnnestub selgete eesmärkide valikul järgnevak operatsiooniperioodiks, ei ole juhtfunktsioon õnnestunud. Olgugi, et UC on suurepärane viis

(ja ainus riiklikult tunnustatud viis) koordineerimise, koostöö ja kommunikatsiooni jaoks, peavad volitatud esindajad selle süsteemi edukalt tööle panema. Tugev juhtimine – üksainus IC või UC – on hädavajalik efektiivseks reageerimiseks.

Iga UC liige võib nimetada ametisse juhtumi asejuhataja(d), abistamaks delegeerida IC vastutust. Iga UC liige võib saada individuaalset juriidilist ja administratiivset abi oma ametkondadest.

Organisatsioonid, kelle koosseisust valitakse UC-sse esindaja, peavad:

- omama juriidilist või funktsionaalset pädevust seadusejärgselt sündmuse kohta ja;
- juhtumi- või reageerimisoperatsioonid peavad avaldama mõju organisatsiooni AOR-ile (*areas of responsibility*) ja;
- organisatsioon peab olema eriliselt tunnustatud juhtimise, koordineerimise või korraldamise suhtes ja;
- organisatsioonil peavad olema piisavad ressursid, et toetada osalust reageerimise organiseerimisel.

UC esindajad peavad olema suutelised:

- nõustuma ühistes juhtumi eesmärkides ja prioriteetides;
- peavad olema suutelised osalema 24 tundi päevas ning 7 päeva nädalas juhtumi lahendamisel;
- peavad omama pädevust, et ametkonna ressursse juhtumisse kaasata;
- peavad omama pädevust, et agentuuri finantse juhtumisse kaasata;
- nõustuma juhtumi lahendamise organiseerimisega;
- nõustuma konkreetsete juhtimisalaste ja üldiste meeskonna seisukohtadega, et suunata juhtumil asuvaid taktikalisi ressursse;
- nõustuma ühehäälselt läbi rääkima IJC (*Incident Joint Center*)-iga, kui see luuakse;
- nõustuma logistiliste abiprotseduuridega ning vajadusel kulude jagamisega.

On oluline teada, et osavõtt UC-st toimub ilma ühegi ametkonna autoriteedi, vastutuse või aruande kohustustest loobumiseta.

1.4 Staabi ülesehitus ICS-i printsiipide põhjal

1.4.1 Üksuse juhi vastutus (Unit Leader Responsibilities)

Üksuse juhtide vastutus kõikides ICS-i struktuuriüksustes kattub osaliselt, nendest ei räägita edasistes peatükkides. Siin on juhendid, millest üksuste juhid peaksid lähtuma:

- a) Tutvu üldpõhimõtetega.
- b) Pead saama IC-lt (*Incident Commander*) või oma struktuuriüksuse juhilt suuniseid, briifingut ja korraldusi.
- c) Osale kõigil koosolekutel, kus vaja.
- d) Oma ülevaadet, millega tegelevad erinevad üksused.
- e) Kui vaja, kutsu välja täiendavaid lisajõude.
- f) Teadvusta endale lisajõudude vajadusest.
- g) Kindlusta personali ja varustuse ärasaatmine ja vastuvõtt selleks ettenähtud kohtades.
- h) Anna oma meeskonnale konkreetseid ülesandeid ja jälgi nende tööd.
- i) Arenda ja juuruta turvameetmeid ja turvalisust personali ja ressursside osas.
- j) Jälgi üksuse demobiliseerimist, sh. vahendite paigaldamist.
- k) Anna vahendite eest vastutajale nimekiri, mida on juurde vaja; seda vahendite osas, mille ressursse on vaja täiendada.
- l) Täida logiraamatut, k.a. osakonna aktiivsuse (*unit activity*) logiraamatut.

1.4.2 Staabi personal US CG ICS-i põhjal

Staabi juht

Staabi juhi vastutusala hõlmab endas põhiliste IC suundade kättejuhatamist, konfliktide lahendamist, juhtumi lahendamiseks vajalike strateegiate valikut kriitiliste ressursside jaotamise osas. Samuti on ta vastutav riikliku ja regionaalse ühendstaabi koordineerimisel: teeb briifinguid komandandile ja maa-ala komandandile ning saab tagasisidet teabe kohta, mida reageerijatelt eeldatakse ning milliste aspektide puhul kaheldakse; juhul, kui staap töötab ühendstaabis, peaks tal olema kõikide kaasatavate jõudude nõusolek NIIMS-i (riikliku agentuuridevahelise juhtumite juhtimise süsteemi) kasutamiseks ressursside juhtimisel; peaks hindama intsidendi potentsiaali ja tagama staabi struktuuri pädevuse juhtumi lahendamiseks;

suunab intsidente üldiselt, samuti strateegilist ja logistilist juhtimist, määrab üldised eesmärgid;

tagab, et reageerimine juhtumile oleks staabi prioriteetide ja suundade kohane;

määrab prioriteetidid kriitiliste ressursside suunamiseks ja demobiliseerimiseks;

suunab ja kiidab heaks kriitiliste ressursside demobilisatsiooni;

määrab ja kiidab heaks info, mis edastatakse meediale ja elanikele;

töötab üldise pressiesindajana kriisi asjus;

juhhib oma meeskonda, et olla kindel staabi toetamises.

Staabi juhi abi

abistab staabi juhti tema vastutusallas;

pakub staabi juhile juhtumile spetsiifilist ekspertiisi;

jälgib ja kontrollib staabi meeskonna tööd.

Staabi koordinaator (*Liaison Officer*)

- loob side abistavate ja operatsiooni kaasatud agentuuride esindajatega;
- loob side sihtgruppide, kelle huve on kahjustatud ja võimude vahel;
- jälgib ja toetab vajadusel staabi sideohvitseri tööd
- ohtlike ainete või õlireostuse korral töötab koos riikliku/regionaalse reageerimisrühmaga (NRT/RRT), et identifitseerida ja lahendada probleeme;
- hoiab NRT/RRT –d informeerituna juhtumi staatusest ning kasutab nende abi;
- monitoorib ja mõõdab sidegruppide ja abistavate agentuuride ettekujutust abistamise efektiivsusest ning hoiab staapi sellest informeerituna;
- koordineerib kõikide uurivate agentuuride tööd, toetab nende tegevust, et tagada parim progress, segamata juhtumile reageerimist;
- koordineerib külastusi staapi. Nii palju kui võimalik, tegeleb staabi kõigi uurivate agentuuridega, et võimalikult vähe segada staabi juhi tööd.

Staabi informatsiooniohvitser

- pakub kiiret ja täpset informatsiooni meediale ja teistele huvitatutele. Detailne sündmust puudutav informatsioon pärineb IC informatsiooniohvitserilt, staabi informatsiooniohvitser annab informatsiooni üldise tegevuse kohta riiklikul tasemel;

- identifitseerib ja suhtleb staabi personali üldise reeglistiku ja protseduuride kohta mis on mõeldud info jagamiseks;
- kui on vaja, loob staabi ühendatud informatsioonikeskuse (*Joint Information Centre JIC*);
- koordineerib IC ja IO –ga, et kindlustada informatsiooni adekvaatsus ja üldine infovahetus;
- jälgib ja toetab, kui vaja, IC ja IO –de püüdlusi luua pidev ja püsiv infovahetus;
- jälgib ja mõõdab avalikkuse ja meedia ettekujutust tegevuse efektiivsusest ning tagab staabi teavitamise sellest;
- korraldab pressikonverentse ja ametlikke koosolekuid staabi tasandil staabi personalile ning tagab teavitamise sellest;
- planeerib pressikonverentse ja ametlikke koosolekuid, valmistab selleks ette materjali ning valmistab kõnepidaja ette avalikuks esinemiseks;
- riigiaparaadi ja kohalike võimude juuresolekul protokollib koosolekuid ning toimib üldise infoisikuna;

staap tegeleb VIP-dega, vähendamaks IC tööd sellel alal.

Staabi spetsialist juriidilisel nõustamisel (*IC Law Specialist*)

nõustab staabi juhti juriidilistes küsimustes;

võtab ühendust hageja poole seaduslike esindajatega kohtuasjade osas, seda vastutuse korral, mis tekib reostuste puhul (ohtlikud ained ja õlireostus) riikliku tähtsusega juhtumi jooksul.

Staabi assistent planeerimise alal

vastutab informatsiooni kogumise eest IC- meeskondade käest, et hinnata võimalikke konfliktide teket neis eesmärkides, strateegiates ja kriitiliste ressursside prioriteetides: staabi juhtimise all loob IC meeskondade koosolekuid, on koosolekutel eesistuja; jälgib IC –de juhtumi tegevuskava, tagab IC pideva sekkumise sündmustesse, planeerib reageerimist tulevikus ja ka järgmisteks operatsiooniperioodideks. Briifib tegevuskavasid staabi meeskonnale;

konsulterides logistikutega ressursi- ja situatsiooniüksusest soovitab staabi juhile juhtumi prioriteete ja kriitiliste ressursside paigutamist ja demobiliseerimist;

valmistab ette ja jagab laiali staabi juhi käskkirju, protseduuridokumente ja otsuseid lähedal asuvatele IC –dele ning dokumenteerib need;
loob vajadusel regionaalse või riikliku OG (*Operating Guide*) - operatiivjuhise;
valmistab briifingudokumendid juhtumi spetsiifilistest probleemidest (1-2 lk).

Operatiivjuhise peaks endas kätkeva järgmisi teemasid:

staabi üldised eesmärgid juhtumi kohta;

kriitiliste ressursside nimekiri;

juhtumi prioriteedid, mis on koostatud kriitiliste ressursside kasutamise kohta;

staabi meeskonna subordinatsiooni tabel, mis tuleks nähtavale üles seada;

staabi personali briifingute ajakava (kõned, koosolekud IC –dega jne);

staabi kommunikatsiooniplaan, mis peaks identifitseerima, kuidas staabi meeskond saab kommunikeerida IC ja teiste vajalike isikutega;

staabi informatsiooni plaan;

raporteerimist ebatavalistest situatsioonidest ja olukordadest;

24-tunnist vaatlemise protseduuri;

staabi juhi käskkirjad, protseduurid ja otsused.

Staabi olukorra üksuse juht (*Situation Unit Leader*) SUL

Loob staabile üldpildi olukorrast sündmusel mis on mõeldud staabi meeskonna jaoks. See sisaldab endas pro-aktiivseid luureandmeid staabi meeskonnalt ja kõikidelt IC SUL-idelt;

- seisab hea hetkeolukorra üldise ülevaate eest;
- valmistab edastamiseks ette informatsiooni situatsiooni kohta, mis on mõeldud kasutamiseks briifingu dokumentatsioonis ja presentatsioonis;
- abistab ja toetab planeerimisosakonna juhatajat soovitustega prioriteetide seadmiseks ning kriitiliste ressursside demobiliseerimiseks;
- nagu nõutud staabi juhi poolt, annab kohest ja otsest informatsiooni juhtumi kohta ning informatsiooni uuendusi CG (rannavalve) peakorterisse, kohaliku CG juhatusele ning ülejäänud agentuuridele ja organisatsioonidele.

Staabi ressursside üksuse juht (*Resource Unit Leader*) RUL

- omab informatsiooni kõigi kriitiliste ressursside kohta, mis eeldab et tal on ühendus sündmuskohal olevate RUL-idega – see kindlustab, et ressursside staatus on pädev;
- jälgib staabi personali tööd ja ressursse, mis toetavad seda personali;
- abistab ja toetab planeerimisosakonna juhatajat soovitustega prioriteetide seadmiseks ning kriitiliste ressursside demobiliseerimiseks;
- koostöös IC –dega edastab informatsiooni kriitiliste ressursside vajaduse kohta logistika üksuse juhatajale;
- koordineerib koos finants-/administratiivüksuse juhatajaga staabi kulutuste jälgimist ning edastab selle informatsiooni staabi juhi abile ja finants- / administratiivüksusele.

Staabi juhi abi logistika alal (*Assistant Logistics*)

Vastutab vahendite, teenuste ja materjalidega varustamise eest staabi juhtimise tasemel ning kriitiliste ressursside efektiivse kasutamise eest järgnevalt:

- hangib teenuseid, kindlustab kommunikatsioonid ja abivahendid staabile;
- hangib spetsialistide ja tuge staabile, kui vaja;
- loob sidemeid IC logistika osakondadega, et identifitseerida kriitilisi ressursse;
- abistab ja toetab planeerimisosakonna juhatajat soovitustega prioriteetide seadmiseks ning kriitiliste ressursside demobiliseerimiseks;
- vajadusel hoolitseb riikliku taseme kiirreageerimisressursside identifitseerimise ja haldamise eest, jälgib kriitilisi ressursse nende tellimise hetkest sündmuskohal vastuvõtmise hetkeni;
- Staabi juhi käsul kannab hoolt laiendatud ressursside ja tarvikute võrgu eest, et toetada IC-d;
- moodustab staabi kommunikatsiooni plaani (plaan peaks kirjeldama, kuidas IC staap teistega suhtleb)
- jälgib riiklikke ja rahvusvahelisi ressursse kuni nende saabumiseni objektile ning antakse üle konkreetsele RUL-ile;
- koordineerib oma tegevuse finants- / administratiivosakonna juhiga raamatupidamise ja arveldamise asjus.

Staabi juhi abi finants- / administratiivalal

- jälgib ja dokumenteerib üldise tegevuse kulusid;
- tagab, et kulutused olukorra lahendamiseks jääksid loodud piiridesse, vajadusel kontrollib nende piirangute muutmist;
- õlireostuse ja ohtlike ainete juhtumil tagab, et staabi juht oleks kursis, kuidas kaasatakse juhtumisse OSLTF (*Oil Spill Liability Trust Fund*) – õlireostuse võlausaldusfond või CERCLA Fund (*Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act*)-üldine keskkonnakaitse hüvituse ja vastutuse fond, ning et jõutakse vastutuse piires ettenähtud aja jooksul RP-sse (*Responsible Party*) vastutava osapooleni;
- ainult õlireostuse puhul: loob PRFA (*Pollution Removal Funding Authorization*) reostuse eemaldamise rahastamise volituse või mõne muu agentuuridevahelise kokkuleppe ning kindlustab kõigi maksedokumentidega nõustumise agentuuridevaheliste fiskaallempepingutega;
- õlireostuse puhul: tagab üldiste hagide töötlemise RP ja ICS vahel.

Situatsioonides, milles on vaja täiendavat abi, kutsutakse kokku kas Regionaalne Juhtumi Käsuliin (*Regional Incident Command – RIC*) või Riiklik Juhtumi Käsuliin (*National Incident Command - NIC*). Eesti oludes vastaks neile struktuuriüksustele vastavalt maakonna kriisikomisjon või Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon. Nende ülesandad seisnevad samades põhimõtetes, milles staabi töö, juhtimine aga on strateegilist laadi.

2. EESTI PÄÄSTETÖÖDE STAABITÖÖD REGULEERIVAD ÕIGUSAKTID

Staabitööd reguleerivad seadused ja seonduvad õigusaktid:

- Päästeseadus
- Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri

2.1 Päästeseadus

Päästeseadus reguleerib tuletõrje- ja päästeala korraldamist ning sätestab füüsiliste isikute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide, kohalike omavalitsuste ning riigiasutuste kohustused, õigused ja vastutuse selles valdkonnas (Päs §1). Seadus sätestab vastutavad ametkonnad ka otsingu- ja päästetööd lennuõnnetuse korral ja veekogude pääste alal (Päs §§ 18; 19); tuletõrje- ja päästetööde üldise korralduse (Päs § 4); Päästeameti pädevuse suurõnnetuse korral (Päs §10); tulekustutus- ja päästetööde korraldamise (Päs § 13); tulekustutus- ja päästetööde juhi pädevus ja õigused (Päs §§ 15; 16); rahvusvahelised päästetööd (Päs § 39);

Päs § 4. Tuletõrje- ja päästetööde üldine korraldus.

Tulekustutus- ja päästetööde korraldavad ja teevad riigi päästeasutused, samuti muud riigi ja kohaliku omavalitsuse asutused ning isikud seadusega või seaduse alusel antud õigusaktidega ettenähtud juhtudel.

Päs § 10, Päästeamet juhib ja koordineerib vajadusel tulekustutus- ja päästetööde suurõnnetuste korral

Päs § 13. Tulekustutus- ja päästetööde korraldamine.

Riigi päästeasutuste struktuurile, varustatusele, dokumentatsioonile ja töökorraldusele esitatavad nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega

Siseminister kehtestab määrusega tulekustutus- ja päästetööde eeskirjad.

Päs § 15. Tulekustutus- ja päästetööde juht.

Tulekustutus- ja päästetööde juht on isik, kellele alluvad kõik õnnetuskohale saabunud tulekustutus- ja päästemeeskonnad ning lisajõud. Tulekustutus- ja päästetööde juhi

määramise kord sätestatakse tulekustutus- ja päästetööde eeskirjades, tulekustutus- ja päästetööde juhi seaduslikke korraldusi ei ole kellelgi õigus muuta.

Päs § 16. Tulekustutus- ja päästetööde juhi õigused.

Tulekustutus- ja päästetööde juhil on õigus kutsuda sündmuskohale politsei toimkond avaliku korra ja liikluskorralduse tagamiseks ning vara kaitseks õigusvastaste rünnete eest, rakendada tulekustutus- ja päästetöödel tövõimelisi füüsilisi isikuid alates 18-st eluaastast, anda korraldusi siseneda tulekustutus- ja päästetööde tegemiseks mis tahes territooriumile, hoonesse ja ruumi ning avada selleks uksi, väravaid, aknaid ja muid konstruktsioone, anda korraldusi teha lammutustöid, maha raiuda puid, teha tõkestustuld, tõkestada kraave ja ojasid ning teha muid tulekustutus- ja päästetöödega seotud töid, anda korraldusi võtta vett, liiva, kruusa ning muid tulekustutus- ja päästetöödeks vajalikke aineid ja materjale ettevõtetele ja füüsilistele isikutele kuuluvatest kohtadest, kasutada tulekustutus- ja päästetööde käigus tasuta ja väljaspool järjekorda elektersidevahendeid ja –võrke, anda korraldusi kasutada tulekustutus- ja päästetöödel füüsilistele ja juriidilistele isikutele kuuluvaid seadmeid ja vahendeid

Päs § 18. Otsingu- ja päästetööd lennuõnnetuse korral.

Otsingu- ja päästetööde tegemise ja korralduse lennuõnnetuse korral sätestavad lennundusseadus (RT I 1993,36,557) ja selle alusel antud õigusaktid.

Päs § 19. Otsingu- ja päästetööd veekogudel.

Otsingu- ja päästetöid sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis, Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel korraldab piirivalve [---]. Otsingu- ning tulekustutus- ja päästetöid teistel veekogudel korraldab maavalitsuse hallatav päästeasutus. Piirivalve ja maavalitsuse hallatava päästeasutuse koostööd maakonna veekogudel korraldab maavanem.

2.2 Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri

Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri (edaspidi üldeeskiri- Üe) sätestab meeskonna mõiste (Üe § 4); tulekustutus- ja päästetööde juhi vahetumise sündmuskohal, kui õnnetuse suurus vajab lahendamiseks kõrgemate juhtimisstruktuuride kaasamist (Üe § 6); staabi moodustamise ja selle koosseisu (Üe § 22) ning staabi ülesanded sündmuskohal (Üe § 23).

Üe § 4. Meeskond. - Komandos valves olevast isikkoosseisust moodustatakse valvevahetusel päästeasutuse juhi poolt kehtestatud korras tulekustutus- ja pääste-meekon(na)d (edaspidi *meeskon(na)d*), kelle käsutusse antakse tulekustutus- ja päästevarustus ning päästeteenistuse eriauto(d) (edaspidi *auto(d)*). Meeskonna käsutusse antud autosid võib vajadusel välja saata eraldi. Autoga välja sõitnud meeskonna liikmed määratakse sel juhul olenevalt auto funktsioonist tulekustutus- ja päästetööde juhi poolt vastava tööülesande saanud sündmuskohal tegutseva meeskonna koosseisu.

Üe § 6. Tulekustutus- ja päästetööde juhi vahetumine. Õnnetusjuhtumi korral, mille tulemusena tulekustutus- ja päästetööde juht ei ole võimeline temale pandud ülesandeid täitma, juhib tulekustutus- ja päästetöid sündmuskohal viibiv kõrgeima operatiivjuhtimise tasandi tuletõrje- ja päästetöötaja. Õnnetusjuhtumi korral, mille tulemusena tulekustutus- ja päästetööde juht ei ole võimeline temale pandud ülesandeid täitma ja sündmuskohal puudub kõrgeima operatiivjuhtimise tasandi tuletõrje- ja päästetöötaja, juhib tulekustutus- ja päästetöid kuni kõrgeima operatiivjuhtimise tasandi tuletõrje- ja päästetöötaja sündmuskohale saabumiseni sündmuskohal viibiv kõrgeima kategooria staa-ikaim tuletõrjuja-päästja.

Üe § 22. Staabi moodustamine ja koosseis.

Tulekustutus- ja päästetööde juht alates operatiivkorrapidaja tasandist moodustab ulatuslikel või pikaajalistel tulekustutus- ja päästetöödel vajadusel sündmuskohal staabi, mille koosseisu kuuluvad vastavalt sündmuse iseloomule:

- 1) vastutav tuletõrje- ja päästetöötaja;
- 2) vastutav meditsiinitöötaja;
- 3) vastutav politseinik;
- 4) logistikaülem;
- 5) sideülem;
- 6) objekti, kus tehakse tulekustutus- ja päästetöid, volitatud esindaja;
- 7) staabisekretär;
- 8) teised isikud vastavalt tulekustutus- ja päästetööde juhi otsusele.

Vastavalt sündmuse iseloomule, määrab tulekustutus- ja päästetööde juht staabi ülema, kelle ülesanne on korraldada staabi tööd Üe § 23 loetletud ülesannete täitmisel.

Üe § 23. Staabi ülesanded.

Tulekustutus- ja päästetööde staap tagab:

- A) Üe §18 toodud ülesannete täitmise korraldamise vastavalt tulekustutus- ja päästetööde juhi otsusele;
- B) tulekustutus- ja päästetööde juhi korralduste edastamise ning kontrolli nende täitmise üle;
- C) tulekustutus- ja päästetööde tegemise dokumenteerimise;
- D) andmete kogumise tulekustutus- ja päästetööde tegemisest ning olukorda mõjutavatest teguritest;
- E) koostöö korraldamise teiste kaasatavate teenistustega.

3. STAABITÖÖ KOGEMUSED EESTIS

3.1 Staabitöö 80ndate lõpuni: Operatiivteenistuse staabitöö

Selles peatükis kirjeldatakse lühidalt Tallinna Tuletõrje- ja Päästeameti kogemuste varal staabitööd 1950-ndate algusest kuni aastani 1973, millal Tallinnas oli operatiivkorrapidajaks lihtsalt kogunud tuletõrjeohvitser. Tema töögraafiku moodustas 3-päevane tsükkel, millest üks ööpäev möödus valves, järgnevad kaks puhates. Operatiivkorrapidaja põhiülesanne oli tulekustutustööde juhtimine. 1973. sügisel hakati moodustama staape; valvesse asus korraga kaks tuletõrjeohvitseri:

1. operatiivkorrapidaja
2. operatiivkorrapidaja abi.

Seoses olümpiaks valmistumisega moodustas staabi koosseisu aastatel 1977-1978 kolm meest:

1. staabiülem,
2. staabiülema abi
3. tagalaülem.

Staabiülem ja tema abi täitsid seni nimetatud operatiivkorrapidaja ja tema abi ülesandeid, juhtisid tulekustutustöid, tagalaülem ei tegelenud otseselt tule kustutamise ja tagaminega. Tema töökohustuste hulka kuulusid vee tagamine kustutustöödeks, tehnika kogunemiskoha määramine ja tööpaikadele suunamine. Periood, mil staabi moodustas kolm meest, kestis umbes 10 aastat. (Raivo Karolini intervjuu põhjal, märts 2003)

3.2 Kriisireguleerimist ja päästeala mõjutanud olulisimate sündmuste kronoloogia aastatel 1991 – 1996.

Sündmuste detailne kronoloogiline kirjeldus asub diplomitöö lisas ning põhineb Jaan Trossi loengukonspektil Sisekaitseakadeemia päästekolledžile.

Suurõnnetuste lahendamiseks eraldi struktuuriüksusi kaasaegses mõistes ei olnud, legitiimsetes põhimõtetes tugineti Kriminaalkoodeksile. Tegevuse korraldus põhines totalitaarsele NL sise- ja tsiviilkaitse süsteemile. Kuigi esimesed sammud sõjaväeliste tsiviilkaitsestruktuuride ümberkorraldamiseks tehti juba Eesti Ülemnõukogu ajal, jäi

kaasaegse süsteemi loomine ja ülesehitamine esimese taasiseseisvunud EV Riigikogu koosseisu hooleks. Järgnevalt on toodud olulisemad sammud selles protsessis.

10 september 1991.a. luuakse Päästeamet, kelle põhiülesandeks saab pääste- ja kodanikukaitsealase töö koordineerimine riigis. 25.mail 1992.a. liidetakse Päästeametiga ka Tuletõrjeamet.

3 juuni 1992.a. võtab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu vastu Kodanikukaitseaduse.

28 juuni 1992.a. võtab Eesti rahvas rahvahääletusel vastu Eesti Vabariigi põhiseaduse.

18 juuni 1993.a. luuakse Kaitsepolitseiamet, kelle põhiülesanne on Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra, territoriaalse terviklikkuse ja riigisaladuste kaitse, vastuluure, võitlus terrorismi ja korrupsiooniga. Juunis 1993 moodustatakse peaministri korraldusel esimene kriisikomisjon.

23 märts 1994.a. võtab Riigikogu vastu Tuletõrje- ja päästeseaduse, mis reguleerib tuletõrje- ja päästeala korraldamist ning sätestab füüsiliste isikute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide, kohalike omavalitsuste ning riigiasutuste kohustused, õigused ja vastutuse selles valdkonnas. Seadus sätestab vastutavad ametkonnad ka lennu- ja merepääste alal.

21 aprill 1994.a. võtab Riigikogu vastu Politseiseaduse.

28 september 1994.a. Teel Tallinnast Stockholmi upub parvlaev M/S Estonia.

23 november 1994.a. võtab Riigikogu vastu Riigireservi seaduse.

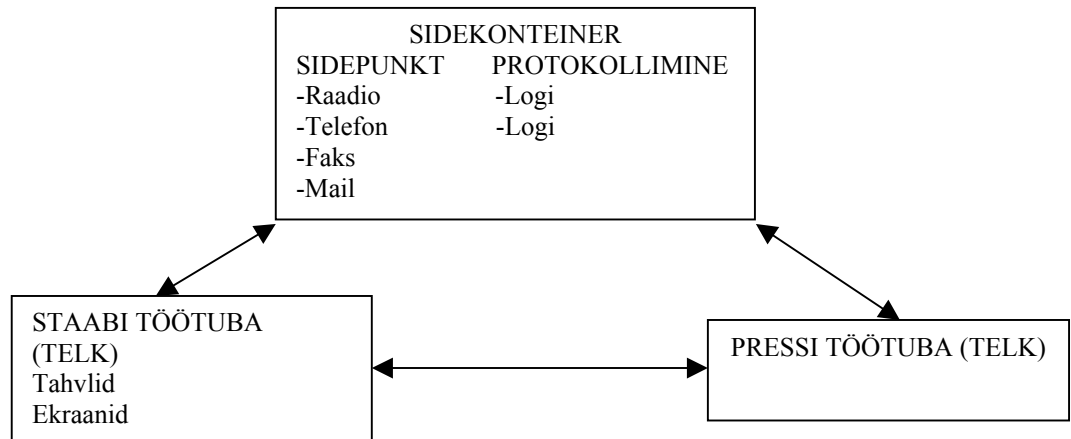
6 veebruar 1995.a. võtab Riigikogu vastu Rahuaja riigikaitse seaduse. Kaitsejõudude kasutamine rahuaegsete kriisiolukordade korral sätestati 1996.a. jaanuaris, mil võeti vastu Eriolukorra seadus ja Erakorralise seisukorra seadus.

10 märts 1995.a. Valitsuse määrusega nr. 109 asutatakse Riigi Kriisikeskus.

10 jaanuar 1996.a. võtab Riigikogu vastu kaks kriisireguleerimisega seotud seadust – Eriolukorra seaduse ja Erakorralise seisukorra seaduse.

3.3 VARES 2002: staabitöö analüüs IC printsiipide järgi

3.3.1 Staabi skeem

Sidekonteineris töötas neli inimest. Kaks sidepunktis, ülesandeks informatsiooni vastuvõtmine ja edastamine, nad kasutasid raadioside aparatuuri, telefoni, faksi ning arvutit E-posti vahetamiseks. Sündmust protokollisid samuti kaks, nad kuulasid raadioeetrit ning koostasid nn. sündmuse logi (vt näiteid lisadest).

Staabi töötoas töötasid juhtimisgrupp, mis koosnes kolmest inimesest:

1. tulekustutus- ja päästetööde juht
2. tema kaks abi

meedikud:

1. vastutav meedik
2. tema abi
3. meditsiini kirjutaja

neile lisaks:

1. vastutav politseinik
2. vastutav kaitseliitlane
3. staabi kirjutaja
4. sidepidajad

Staabi koosseisu kuulusid ka:

- sideohvitser
- logistika pealik koos abiga
- side ja IT spetsialist

Ruumis sees oli nõupidamislauad, tahvlid, millele skeeme ja jooniseid visandada, ekraanid ja arvutid.

Pressi töötuba moodustas ruum, milles töötasid kriisikommunikatsiooni grupp – 12 inimest Siseministeeriumi asutustest, välismeeskondade sideohvitserid ning pressigrupp. Siseministeeriumi ametnikud võtsid staabi tööst osa koolituse korras, mida pakkus neile Siseministeerium, nende kohustuseks oli koostöö välismeeskondade sideohvitseridega ning tegelemine avalike suhetega.

3.3.2 Tulekustutus- ja päästetööde staabi töö

Staabi moodustamisel peeti silmas ÜRO ja NATO ametnike poolset nägemust staabi ülesehitusest Rootsi oludes.

Staap koordineeris tulekustutus- ja päästetöid Valga Maakonnas. Kuna tegemist oli õppusega, tuli meeles pidada tõsiasja, et iga meeskond tahab saada vähemalt paari ülesannet. Üritati anda kõigile võimalus töötada koos välismeeskondadega. Staabi põhiülesanne oli igas olukorras päästeteenistuse, politsei, meditsiiniteenistuse ja kaitseliidu töö juhtimine / koordineerimine õnnetuse likvideerimiseks.

Staabi juht koos abidega võttis vastu otsustavad suunad ning otsustas, milliseid ressursse ja vahendeid kaasata juhtumi lahendamisse. Andis korraldusi sideohvitserile ning sai viimaselt tagasisidet ja briifingut meeskondade tööst sündmuskohal. Staap edastas soove kriisikomisjonidele, keda VaRes-el kaasati kahes tasandis: maakondlikus ja riiklikus tasandis. Kriisikomisjonid tegelesid ressursside hankimisega vastavalt lepingutele (näiteks tehnika, mida sündmuskohal ei ole ning kütus ja toit).

3.3.3 Kokkuvõtte õppustest

Staabi töö alustamisel pidid kiirabi töö koordinaatorid asuma väljaspool staabitelki, tund peale töö alustamist liideti see aga töö paremaks korraldamiseks nn. põhistaabiga. Staabile

hakkas tekkima häirekeskuse funktsioon just meditsiini osas. Esimese tunni jooksul kuhjus erinevaid ülesandeid liialt palju: oli vaja alarmeerida kohalikke meeskondi ning täita ankeete saabuvate meeskondade ja välismeeskondade kohta, segadust tekitas ka kiirabi töö käivitamine telgis ning erinevate ametkondade esindajatel puudusid eraldustunnused. Kui staap alustas tööd, andis tunda personali puudus; peale töö normaalselt käivitamist aga näis personali arv liialt suur. Peale esimese kahe tunni möödumist jõudsid staapi meeskonna võimekuse tabelid ja ülevaade meeskondade nimedest loodi tahvlile, kust oli võimalik saada paremat ülevaadet. Sidetehnik koostas oma programme. Logi pidamise süsteem koostati hästi: loodi kohalik võrk. Kui logipidaja tegi andmetesse muudatuse, märkasid seda ka kõik teised. Välismeeskondadele oleks pidanud tegema briifinguid iga kahe tunni järel, paraku toimus see märksa harvemini. Staabi töö hilisemal perioodil peale esimese ööpäeva möödumist tegi välismeeskondadele briifinguid kriisikommunikatsiooni grupp. Väljasaadetavate meeskondadega oli side hea, kuigi informatsiooni sündmuskohast saada polnud lihtne. Iga sündmuskoha juht oli eestlane, sellest hoolimata ei antud sündmuskohalt piisavalt informatsiooni. Informatsioonivahetus erinevate sündmukohtade vahel oli hea. Täielik informatsioonipuudus oli aga simuleeritud raudteeõnnetusel, tekkisid probleemid elanikkonna evakueerimist puudutavatel teemadel, kuigi politsei täitis seal oma kohustusi hästi.

Valearvestusi toimus ka välismeeskondade sündmusele lähetamisel. Eesti meeskonnad, saanud väljakutse, reageerisid sellele kohe, Soome ja Rootsi välismeeskonnad vajasid reageerimiseks pikemat aega. Skeem välismeeskondade alarmeerimiseks toimus järgnevalt:

1. staap teavitas sündmusest sideohvitseri,
2. edasi liikus informatsioon läbi meeskonna juhi meeskonnani.
3. Meeskonda briifiti ning valiti valmis varustus, mis polnud eelnevalt komplekteeritud.
4. Seejärel oli meeskond väljasõiduks valmis.

Õppuste korraldustoimkond oli planeerinud sündmused nii, et staap ei olnud teadlik stsenaariumist ning kõik otsused tehti jooksvalt sündmuste käigus. (Mart Haljaste, tulekustutus- ja päästetööde juhi VARES intervjuu põhjal, mai 2003)

Meedia, osalejate ja korraldajate hinnangul loeti õppusi korda läinuks. Staap töötas peale alguse segadust häireteta ja simuleeritud olukorrad lahendati peaasjalikult hästi.

Funktsionaalseid tõrkeid esines välismeeskondade töös, mis olid tingitud informatsiooni aeglasest liikumisest, tulekustutus- ja päästetehnika ning varustuse komplekteerimatuses. Infovahetus staabi ja sündmuskoha juhi vahel oli üldjuhul tehniliselt hästi korraldatud, puudusi esines informatsiooni edastamise intensiivsuses sündmuskohalt. Briifingud meeskondade ja teiste struktuuriüksusega oleksid pidanud toimuma märksa sagedamini.

3.3.4 Probleemid ja lahendused

- 1) Staabi töö ei suju ladusalt peale personali saabumist;
 - 2) Informatsiooni liikumine välismeeskondadeni on aeglane;
 - 3) Välismeeskondade tehnika ja varustus ei ole komplekteeritud;
 - 4) Informatsiooni vahendamine sündmuskohalt staabile ei toimi;
 - 5) Briifingud ei toimu õigeaegselt.
-
- 1) Koheselt tuleks staabi töösse kaasata ressursside üksuse juht (*Resource Unit Leader*) RUL, kes koostöös IC ja planeerimise osakonna juhataja (*Planning Section Chief*) PSC-ga määratleks saabuval ning kohaloleval ressurssid.
 - 2) Missioonile minevaid jõude tuleks teavitada läbi informatsiooniohvitseri ning teavitamine peaks toimuma ICS-is kasutusel oleva terminoloogia järgi kõigile mõistetavas keeles: inglise keeles. Kommunikatsiooniüksuse juhataja (*Communications Unit Leader*) peaks eelnevalt sidekommunikatsiooniseadmed üle kontrollima ning vajadusel ümber häälestama.
 - 3) Tehnika ja varustuse kompleksuse eest peaks vastutama meeskonna juht, kes teeb koostööd RUL-iga, et tagada reageerimiseks vajalik tegutsemisvalmidus.
 - 4) Informatsiooni õigeaegse, kiire ja intervallikindla edastamise üle sündmuskohalt staabi peaks tagama kommunikatsiooniüksuse juhataja koos juhtumi dispetšeriga (*Incident Dispatcher*).
 - 5) Briifinguid peaksid tegema kõik omavahel alluvusvahekordades töötavad personali liikmed. Et briifingud toimuksid õigeaegselt ja intervallipäraselt, tuleks kokku leppida konkreetsetes briifinguaegades ja neist tuleks ka kinni pidada. Üldised korraldused selleks peaks andma informatsiooniohvitser, ülema-alluva vahekorras ülem.

3.3.5 Staabi töös rakendust leidnud ICS-i printsiibid

- 1) Staabi moodustamisel on järgitud UC (*Unified Command*) põhimõtteid, st. staabi ülesehitus põhineb erinevate ametkondade (päästeteenistus, politsei, kiirabi, kaitsevägi, kohalik omavalitsus) osalusel.
- 2) Kasutatud on IC (*Incident Commander*) määratlust, st. tulekustutus- ja päästetöödel on üks konkreetne ja üldine juht, kellel on kaks abi
- 3) Kasutatud on ametkonna esindaja (*Agency Representative*) määratlust, st. staabi töös osalesid juhtiva meediku abi ning logistiku abi. Nad tegelesid tegevuse koordineerimisega staabis ja sündmuskohal.
- 4) Kasutatud on löögirühma juht (*Strike Team/Task Force Leader*) määratlust; ta ei kuulu otseselt staabi personali hulka, täidab oma ülesannet sündmuskohal. Õppustel kasutati selle tegelaskuju määratlemisel terminit meeskonna juht. Ülesanded: oma meeskonna taktikaline juhtimine sündmuskohal ning info edastamine staabile.
- 5) Kuigi õppustel oli simuleeritud juhtumeid palju ning kohati mitu juhtumit üheaegselt, täitis staabi juht lisaks juhtumi üldisele juhtimisele ka operatiivosakonna, logistikaosakonna, planeerimisosakonna ning finants-/administratiivosakonna juhi ülesandeid.

3.4 “Kurkse surmaretke” sündmuste kronoloogia ja analüüs

3.4.1 Sündmuste kulg Kurkses

Sündmus algas 11. sept. 1997, umbes lõuna paiku, millal BALTBAT-i luuresalk otsustas Suur-Pakri saarelt naasta mandrile otse läbi Kurkse väina. Otsus kujunes katastroofiks: 22-liikmelisest luuresalgast 8 päästeti, 2 hukkusid ning 12 ülejäänut jäid teadmata kadunuks. 14 hukkunut leiti otsingu- ja päästeoperatsiooni käigus, viimane neist 23. septembril, 12 päeva peale traagilist retke.

11.september

16:00 Kurkse sadama valvur kuulis merelt appi karjeid.

16:25 Kurkse sadamakapten sõitis oma isikliku paadiga hädasolijaile appi.

16:36 Harju tuletõrje- ja päästeteenistus teavitas juhtunust Keila komandot; Saku,

Paldiski ja Keila brigaadid sõitsid sündmuskohale välja minut peale väljakutse

saamist.

- 16:53 Kurkse sadamakapten jõudis kaldale koos kümne õnnetuse ohvriga.
- 16:55 Esimene kiirabibrigaad jõudis sündmuskohale.
- 17:28 Kümme rahuvalve sõdurit olid toodud randa, üks neist surnud, üks Keila haiglasse ning kaks vajasisid elustamist.
- 19:20 Piirivalveameti peadirektor saatis abivalve Soome piirivalvele, kes reageerisid kell 19.42 korraldusele alustada otsinguid helikopteri ja lennukiga.
- 20:20 Päästeamet moodustab Kurksesse mobiilside keskuse. Töötab raadiokommunikatsioon ning moodustatakse ka infoliin mobiltelefoniga.
- 20:21 Peetud on koosolek peasekretär Glaase eesistumisel, otsustatakse, otsingu- ja päästetöid hakkab juhtima Päästeameti asedirektor Mati Raidma.
- 22:08 Soome lennukilt teatati kuue soojust kiirgava objekti olemasolust Väike-Pakri saarel, hiljem selgus, et need võisid olla kuus litsenseerimata kalurit. Otsimisüksus saadeti Väike-Pakrile kell 00:30 kuid ei leitud kedagi.
- 22:30 Identifitseeriti päästetud, kadunud ning hukkunud rahuvalvajad ning teavitati sellest nende perekondasid.
- 22:53 Tallinna Kriisikeskusest lahkus kolm psühholoogi Kurksesse. Keilasse loodi „kuum liin“, mis nõustas kannatanute ja hukkunute peresid. Päästjad, meedik ja politseinik saadeti Suur-Pakri saarele.

12.september 1997

- 05:23 Uus otsingurühm asus piirivalve alusel teele Väike-Pakri saarele. Päästeameti peadirektor Harry Hein saabus Kurksesse koos 125 kaitsevälasega kell 06:00.
- 08:34 Kaitseväe tuukrid saabusid sündmuskohale. Neli tuukrit alustasid operatsioone kell 08:58.
- 21:30 Päästeamet andis üle oma kohustused piirivalvele, kes võttis vastutuse otsingute üle kell 22:30. Sealjuures jätkusid operatsioonid merel.

13-23 september 1997.

Otsinguid jätkasid helikopter, Piirivalveameti alused, otsingumeeskond laeval „Mare“ ning kutsealused kaitsevälased.

21.septembril kuulutati välja rahvuslik leinapäev. Kolm rahuvalve sõdurit olid jäänud kadunuks. 23. septembril kell 10:50 kuulutati otsingud Piirivalveameti peadirektori korraldusel lõppenuks, kõik surnukehad olid selleks ajaks leitud.

30. septembril valmis valitsuse komisjoni kokkuvõtte õnnetuse põhjuste ja pääste- ja

otsingutööde kohta.

8.jaanuaril 1998 võttis üksuse juhi Jaanus Karmi asja uurimise üle KAPO.

Otsustamise probleeme sündmuskohal iseloomustasid järgmised teemad:

- Juhtum on avastatud
- Kelle probleem?
- Kuidas organiseerida päästeoperatsioon?
- Vabariigi Valitsuse komisjon uurib juhtumi põhjuseid

3.4.2 Juhtum on avastatud

Nagu mainitud valitsuse komisjoni ettekandes, algas päästeoperatsioon peale esimest teadet sündmuse toimumisest, milles Kurkse sadamavaht edastas informatsiooni politseile ja piirivalvele ning ka päästeteenistus sai teavitatud. Siinjuures tuleb märkida, et politseil võttis teiste ametiasutuste teavitamiseks aega 19 minutit. Koheselt peale teate saamist reageeris piirivalve, kes saatis oma laeva sündmuskohale ning tegevusse kaasati samuti päästeteenistus koos kiirabiga. Informatsiooni kohaselt, milles Keila kiirabi raviarst teavitas ETA-t, märgitakse, et esimene kiirabibrigaad jõudis sündmuskohale alles peale 17:00- i, juhtum milles inimesed hukkusid, ilmnnes aga juba lõuna ajal. „Olukord oli kohutav. Seal olid kolm inimest rannal, üks juba surnud ning ülejäänud šokis. Neil ei olnud päästeveste ega midagi. Sisuliselt, me püüdsime elustada surnuid“, (tsitaat raviarsti tekstist, ETA, 11. september 1997). Kõige olulisemad ülesanded vahetult peale juhtumile reageerimist olid:

- pääste- ja otsingutööde alustamine, kasutades kõiki jõudusid ja vahendeid, põhinedes kättesaadaval informatsioonil;
- meditsiinilise abi osutamine;
- päästetud ja kadunuks jäänud rahuvalvajate hulga määramine, päästetute identifitseerimine, nende olukorra hindamine ning süsteemi koostamine pääste-ja otsinguoperatsiooni alustamiseks mandril ja saartel. Hiljem selgus, et ka Kurkse väinas;
- kadunuks jäänud rahuvalvajate perekondade teavitamine juhtunust.

3.4.3 Kelle probleem?

Juhtumialane informatsioon jõudis valitsuseni mööda erinevaid kanaleid. 17:51 teavitati

siseministrit, 17:50 kaitseministrit, 18:00 peaministrit ning kell 18:10 teadis juhtunust ka president. Esmalt peeti võimatuks kokku kutsuda Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon kuni päästeoperatsioon toimus, abijõude polnud mõtet kutsuda ning Päästeamet oli selleks ajaks võtnud enda peale vastutuse päästeoperatsiooni läbiviimise eest, mis toimus juhtumi kohal: päästeoperatsioon kaldal ja saartel, esmaabi, logistika ning teiste organisatsioonide koondamise ameti vastutuse alla. V. Glaase intervjuust selgub kuidas toimus informatsiooni vahetus erinevate organisatsioonide vahel ning kes tegeles milliste ülesannetega.

3.4.4 Kuidas organiseerida päästeoperatsioon?

„Peale kella 20:00 päästeoperatsioon liikus mandrile ja rannale. See oli kompleksoperatsioon sest situatsioon muutus pidevalt koos informatsiooniga, mis sealt tuli. Ühel juhul oli selge, et peamine rõhu asetuse peab olema otsingutel kaldal. Peale konsultatsiooni, EV Päästeamet võttis vastutuse enda peale.“ (Intervjuu V. Glaasega, 1998) Koosolekul, mille kutsus kokku Siseministeeriumi peasekretär, oli EV Päästeamet kõikide organisatsioonide osavõtul päästeoperatsioonidest ainus struktuuriüksus, kes võttis kogu vastutuse enda kanda, seda 11.septembril kell 20:40 kuni 12. septembrini kell 22:30. Pääste- ja otsinguoperatsioonide kombinatsiooni rannajoonele ja maismaal juhtis Mati Raidma. Sel ajal ilmselg perioodiliselt abijõudude vajadus. Otsingute aktiivsus vähenes hilja õhtul koos pimenemisega. Helikopter lõpetas esimese otsinguperioodi kedagi leidmata ja suundus Tallinnasse tankima. Lennuk lõpetas otsingud kell 20:36, kui pimedus ei lasknud edasi tegutseda. Olukorda sündmuskohast kirjeldab oma intervjuus Mati Raidma:

„Ajakirjanikud uurisid, kas tegu on salajase operatsiooniga. Neile selgitati olukorra tõsidust ning neid lasti staabi juurde pooletunniste intervallidega. Päästeameti pressikonsultant Tiit Tambi saabus sündmuskohale kella 19:00 ja 19:30 vahel ning tema ülesanneteks said vahetu suhtlemine pressiga, nõustumine intervjuudega, fotograafidele kohtade näitamine ning muu taoline tegevus. Kohtumised ajakirjanikega toimusid värava taga ning staap eraldati politseilindiga ning korraldusega ajakirjanikel staabi tööd mitte segada.“ (Mati Raidma intervjuu põhjal, 1998)

Mati Raidmaga abiga töötas ametkondade seas vahetusmehhanism riiklike operatiivjuhistega hästi.

Piirivalve liikuv staap viidi üle Kurksest Paldiskisse 18.septembril, kui tuukrid lõpetasid oma töö sündmuskohal. Otsingutööd jätkusid ranniku piirialal, kasutades helikopteri abi.

Piirivalveameti avalike suhete juhti Reet Naberi töö lõppes 17.septembril, kuid ta jätkas informatsiooni edastamist otsingu- ja päästeoperatsioonide lõpetamiseni.

3.4.5 Vabariigi Valitsuse komisjon uurib juhtumi põhjuseid.

Press tõstatas üles küsimuse Kaitsejõudude juhataja ja kaitseministri tagasiastumise suhtes öösel, mis järgnes juhtumile. Tähelepanu oli koondatud juhtumisse, mis hõlmasid otsinguid ja päästetöid. Valitsuse komisjon loodi, et tuvastada, kas rikuti Eesti vabariigi seadusi, et uurida sõjaväe käsuliini, et kasutada eksperte ja spetsialiste analüüsis ning et rääkida sõduritega. Juhtumi uurimisega tegeles valitsuse komisjon, kelle ministriumide kohaselt oli palju puudujääke üksuse juhtide õppeplaanides. Õnnetuse põhjused jagati otsesteks ja kaudseteks.

Otsesed põhjused olid:

- Inimressursside ja tehniliste vahendite puudus;
- Sündmuskoha regiooni ilmastikuolude pinnapealne tundmine;
- Treeningu sisu ja korraldus ei olnud koordineeritud ülemustega.

Kaudsed põhjused olid:

- Nõrk sõjaväeline juhtimisstruktuur;
- Ebaselge käsuliin või suhted.

Juhtumi edasine uurimine Kriminaalkoodeksi põhjal jäi KAPO kohustuseks. Uurimisel tõdeti, et rahuvalveüksuse juht Jaanus Karm viis õppuse läbi olukorras, milleks tal ei olnud volitusi ("Postimehe" 9. jaanuari 1998 artikli põhjal), kui ta tunnistatakse süüdi oma võimu piiride ületamises, võib teda tabada viieaastane vanglakaristus.

4. RAKENDAMISE VÕIMALUSED JA ETTEPANEKUD EESTI OLUDES

USA-s on põhjendatult laialdast kasutamist leidnud ühendstaabi (Unified Command) UC printsiibid. Ka Eesti oludes leiaksid autori arvates rakendamist järgmised ühendstaabi põhimõtted:

ametkondade koondamine - UC ühendab erinevate ametkondade esindajad, et koordineerida nende tegevust, samas võtmata neilt vastutust oma tegevuse eest;

ühendstaabi koosseisu valik – UC koosseisu peavad kuuluma omal alal pädevust omavad ning pinget taluvad spetsialistid;

foorumi moodustamine - UC moodustab ametkondade foorumi, millel saavutatakse konsensus ühise strateegia ja taktika suhtes;

ühiste töörühma(de) moodustamine - läbi UC moodustavad erinevad ametkonnad koostöös “ühendpäästemekondi”, mis muudab töötulemused efektiivsemaks;

sündmuse juhtimine - UC juhib reageerimist sündmusel, milles põimuvad erinevad jurisdiktsioonid, geograafilised piirid, valitsustasemed; funktsionaalsus (näiteks õlireostus, tulekahju); seadusejärgne vastutus (näiteks maahaldajad); erinevad kombinatsioonid eelnevates variantides;

juhtumi spetsiifika – iga sündmus on omanäoline ja pidevalt muutuv protsess;

struktuurimuutused UC töös – sündmuse iseloomu või ulatuse muutus tingib muutusi ka meeskonna koosseisus;

meeskonnatöö – UC töötab kollektiivina, kus vastastikune respekterimine on võtmetähtsusega;

ajafaktor – UC töö põhineb tingimusel, et aega tegutsemiseks on minimaalselt.

4.1.1 Ametkondade koondamine

UC loob staabi koosseisu, millesse kaasatakse erinevate ametkondade võtmeisikud. Eesti tingimustes on olulised ametkonnad riiklikud teenistused: päästeteenistus, kiirabi, politsei, Kaitsevägi, Kaitseliit ja piirivalve. Juhtumisse võidakse kaasata veel: maavalitsus, kohalikud omavalitsused, munitsipaalasutused ja koolid, Lennuamet ja lennutranspordi ettevõtted, raudtee- ja autobussitranspordi ettevõtted, suured tööstusettevõtted,

meediaettevõtted, vabatahtlikud (Eesti Punane Rist), kriisiabikeskused, eritehnikat omavad ettevõtted, tootlustusettevõtted, vajadusel ka kirikud.

UC otsustab ka välisabi kaasamise vajaduse üle. Abi saamiseks väljaspool riiki on vajalik Päästeameti, Vabariigi Valitsuse Kriisikomisjoni või mõne muu kompetentse ametkonna pöördumine Vabariigi Valitsuse poole ja seejärel Vabariigi Valitsuse nõustuvat otsust. Mere- ja õhuõnnetuse korral rahvusvahelistes koridorides käivituvad viivitamatult rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingutega sätestatud abi andmise plaanid. Abi saabumine välismaalt võib võtta aega. (Katastroofimeditsiini metoodika koostöö- ja valmisolekuplaan 1999/2000)

4.1.2 Ühendstaabi koosseisu valik

Ühendstaabi liige peab omama pädevust, et oma ametkonna finantse juhtumisse kaasata. Vajalik on liikme nõusolek üldiste seisukohtadega, mis kaasneb juhtumile reageerimisega, samuti peab ta nõustuma konkreetsete ja üldiste seisukohtadega, mida aktsepteerivad ülejäänud meeskonna liikmed. Tuleb jagada arusaamu logistiliste abiprotseduuride ning vajadusel kulude jagamise suhtes. Ühendstaabi koosseisust osavõtt ei tohi tekitada komplikatsioone finantsalastes ega juriidilistes küsimustes, mis võivad viia ametkonna irdumiseni juhtumile reageerimisest. Oluline on suunata kogu energia juhtumi lahendamisele

4.1.3 Foorumi moodustamine

Staabi töö eesmärgiks on õigete prioriteetide, strateegia ja taktika väljatöötamine ning rakendamine tulekustutus- ja päästetöödel. Et see õnnestuks, peavad erinevate ametkondade esindajad koos otsustama, kuidas talitada. UC loob võimalused erinevate ametkondade esindajate kohtumiseks ning juhatab sisse foorumi, kus osalejad avaldavad oma seisukohti. Üheskoos saavutatakse konsensus ühiste eesmärkide, strateegia ja taktika suhtes.

4.1.4 Töörühma(de) moodustamine

UC koondab erinevate ametkondade esindajad gruppidesse, kuhu iga kaasatav ametkond annab oma töötaja. Koos töötades hindab iga grupi liige olukorda oma valdkonnast lähtuvalt ning teeb ettepanekuid edasiseks reageerimiseks. Vajadusel lükkab esindaja tagasi teiste ametkondade esindajate seisukohti. Töörühmasid võib moodustada mitu, kui situatsioon

seda nõuab. Töörühmad võivad töötada staabis või vahetult sündmuskohal, sõltuvalt sündmuse iseloomust ja personali ning ressursside paiknemisest.

4.1.5 Sündmuse juhtimine

UC juhib sündmust alates juhtumi üle võtmisest kuni lokaliseerimiseni või likvideerimiseni kui juhtumi iseloom, personali ja ressursside olukord seda nõuavad. UC-l peab olema selge ülevaade olukorrast ning personali ja ressursside paiknemisest. Ka juriidilised teadmised peavad võimaldama olukorrale reageerida nii, kuidas seda näevad ette kehtivad õigusaktid. Kui tekivad erimeelsused, otsustab see UC liige, kes valdab vaidlusalust jurisdiktsiooni kõige paremini. Erinevad jurisdiktsioonid võivad olla geograafilised piirid (maakondade ja ka välisriikide piirid); valitsuste tasemed (kohalikud omavalitsused, maavalitsused, ministeeriumid, Vabariigi Valitsus); funktsionaalne vastutus (otsingud, õlireostus, tulekahju); seadusejärgne vastutus (näiteks maahaldajad: ettevõtted, eravaldused, looduskaitsealad) ning erinevad kombinatsioonid eelnevatest variantidest.

4.1.6 Juhtumi spetsiifika

Juhtumi spetsiifikaga arvestamine ning situatsiooni määratlemine on aluseks IAP (Incident Action Plan) koostamisele. Plaani koostamisel arvestatakse ka kriisireguleerimisplaanidega, kui need on koostatud, samuti otsustega, mis on vastu võetud UC esialgsete koosolekute käigus. Juhtumi spetsiifika võib olukorra arenedes muutuda, mis toovad enesega kaasa UC koosseisu muutused.

4.1.7 Struktuurimuutused UC töös

Struktuurimuutused UC töös on paratamatud, sest sündmuse iseloom võib reageerimise käigus muutuda (näiteks rööbastelt välja sõitnud tsisternvagon võib süttida, paduvihmad võivad kaasa aidata metsatulekahju lokaliseerimisele), vastavalt olukorrale tuleb staabi struktuuri muuta spetsialistide kaasamise või tööst eemaldamise teel.

4.1.8 Meeskonnatöö

UC töö on meeskonnatöö. Et see saaks olla efektiivne, peaks personali suurus olema viidud miinimumini. UC-l on üks juht ning vähemalt üks abi, sõltuvalt olukorrast võib neid ka

rohkem olla. Kogu UC personal peab olema suutlik pika perioodi jooksul koos töötama. See nõuab head pingetaluvust ning osavõtlikku suhtumist ning laialdasi teadmisi. Tuleb respektierida kaastöötajate arvamusi ning usaldada teiste erialade spetsialistide seisukohti. Kogu meeskond juhib sündmuskohal tegevusi, mis sisaldavad arendamist, üldiste strateegiate ning eesmärkide teostamist, kiidab heaks ja lükkab tagasi ressursside tellimist ja vabastamist sündmuskohal. Peaks tekkima arusaam iga esindaja unikaalsetest võimalustest, jagatud arusaam situatsioonist ja nõusolek üldiste eesmärkidega.

4.1.9 Ajafaktor

Otsused tuleb vastu võtta üksmeelselt ja kiiresti, sest sündmuste edasine käik sõltub primaarselt seisukohtadest, mille staabi koosseis on vastu võtnud. Liigne kiirustamine otsuste langetamisel võib saada saatuslikuks eesmärkide seadmisel ja suundade valikul, liigselt pikk arutelu aga võib põhjustada sündmuste arenemise ootamatutes suundades ning reageerijate potentsiaali ja ressursside mitteratsionaalse kasutamise.

Skeem lisa 4 näitab, kuidas võiks kasutada ühendstaapi ja tulekustutus- ja päästetööde staapi laiaulatuslikku metsatulekahju puhul koos töötamas (vaata lisa 4).

KOKKUVÕTE

“Pimedad on mõtted, mis püüavad haarata tulevikku. Kuigi mõni asi pole tõenäoline, juhtub ikkagi igasuguseid asju...” Pindaros

Kas me oleme selleks valmis? Õige vastus on, et mitte kunagi ei ole me valmis ühekski suurõnnetuseks. Kui ta siiski tuleb, peame olema valmis sellele otsustavalt reageerima. Pole olemas suurõnnetusi, mis vältaks igavesti, siiski tuleb otsustavalt tegutseda, et peatada suurõnnetuse edasine areng ning likvideerida tagajärgi. Suurõnnetuste ennetamiseks ja tagajärgede likvideerimiseks on kulutatud palju aega ja raha, kaotatud inimesid ja hävinud väärtusi ei korva aga miski. Käesolevas töös pakutakse välja ideid ja võimalusi, kuidas töösse efektiivsemalt rakendada reageerimist korraldavat peamist gruppi – tulekustutus- ja päästetööde staapi. Rakendamise põhimõtted on pärit USA ICS-ist. Ameeriklaste hästi toimiva ründava taktika valik on lähedane Eestis kasutatavale taktikale, seetõttu tuleks kasutada USA-s kasutust leidnud põhimõtteid ka Eesti staabi töös. Oma töös olen analüüsinud möödunud sündmusi, päästeala staabi tööd reguleerivaid kehtivaid õigusakte Eestis ning välja toonud USA ICS-i põhimõtteid. Töö tulemusena olen määratlenud uuendusi staabi töös ja struktuuris ning välja kujundanud ideekavandi, kuidas peaks toimuma staabi töö metsatulekahjul. Heameel on tõdeda, et praegune staabi töö on omaks võtnud põhimõtteid, mis kehtivad mujal Euroopa riikides. Koostöö tõhustamiseks erinevate riikide ja jurisdiktsioonide ühistes operatsioonides tuleks rohkem tähelepanu pöörata ühtse terminoloogia kasutusele võtmisele ning staabi liikmete määratlemisel ühtsete ametinimetuste leidmisele.

SUMMARY

"Thoughts that try to grasp the future are dark. Although some things are improbable, all sorts of things happen..." Pindar

Are we ready for this? The right answer is that we are never ready for any disaster. However, if it occurs, we must be ready to react decisively. No disaster lasts forever, and we must still act decisively to stop its further development and to eliminate its consequences. A lot of time and money has been put into preventing disasters and eliminating their consequences, but nothing can make up for lost lives and destroyed valuables. This study offers some ideas and possibilities for more effective application of the central organizing force in this sort of reaction, viz. the rescue and fire headquarters. The principles of this application are derived from ICS of the United States. The "attacking tactics" that work well in the US are close to what is used in Estonia, thus the principles that have been employed in the US should be put to use in the work of the Estonian headquarters. In my study, I have analysed past events and legal acts regulating the work of the rescue headquarters, at the same time presenting the principles of ICS. As a result, I have specified some reformations in the work and structure of the headquarters, proposing a conception of the work of the headquarters in the case of a forest fire. It appears that the present headquarters are in the process of adopting the principles that are effective in other European countries. To facilitate cooperation between various countries and jurisdictions in joint operations, more attention should be paid to the adoption of uniform terminology and the establishment of uniform official rank titles of the headquarters.

KASUTATUD KIRJANDUS, INTERNETI ALLIKAD

1. U.S. Coast Guard **Incident Management Handbook 2001**
[<http://www.uscg.mil/hq/gm/mor/page1lang.htm>]
2. Stern, Eric; Nohrstedt, Daniel. **Crisis Management in Estonia Volume 3. Case Studies and Comparative Perspectives**. Stockholm, 1999.
3. U.S. Department of Transportation Research and Special Programs Administration 1993. **Emergency Response Guidebook**. Washington, 1993
4. **Katastroofimeditsiini meetodika. Koostöö ja valmisolekuplaan**. Tallinn, 1999
5. **Päästeseadus** (Riigikogu seadus nr 327; vastu võetud 30-05-2000; välja kuulutatud Vabariigi Presidendi 20-06-2000 otsusega nr. 819; avaldatud RTI 1998, 39, 598)
6. **Tulekustutus- ja päästetööde üldeeskiri** (Siseministri 23. veebruari 2000. a määrus nr 4. Määrus kehtestatakse Päästeseaduse RT I 1994, 28, 424; 1998, 39, 598 paragrahvi 13 lõike 2 alusel.)
7. **Hädaolukorraks valmisoleku seadus** (Riigikogu seadus nr 149; välja kuulutatud Vabariigi Presidendi 1. detsembri 2000. a otsusega nr 943; vastu võetud 22-11-2000; jõustumise kuupäev 01-01-2001; avaldatud RT I 2000, 95, 613)
8. **Riigireservi seadus** (Riigikogu seadus nr 459; vastu võetud 23-11-1994; jõustumise kuupäev 05-11-1998; avaldatud RTI 1998, 95, 1514)
9. Tross, Jaan. **Kriisireguleerimise ajalugu Eestis 1991-1998**. Loengukonspekt Sisekaitseakadeemia päästekolledžile
10. Päästeameti kodulehekülg - [www.rescue.ee]
11. Intervjuu Mart Haljastega mai 2003, tulekustutus- ja päästetööde juhiga õppustel VARES 2002
12. Intervjuu Raivo Karoliniga märts 2003, Tallinna operatiivkorrapidaja

LISAD

Lisa 1. Tross, Jaan Kriisireguleerimine Eesti Vabariigis. Loengukonspekt Sisekaitseakadeemia päästekolledžile. Tallinn 2003

Peale Eesti taasiseseisvumist 20.08.1991.a. kriisireguleerimise mõistet veel ei kasutatud. Tänapäevase kriisireguleerimise mõiste alla käiva tegevuse korraldus põhines totalitaarsele NL sise- ja tsiviilkaitse süsteemile. Kuigi esimesed sammud sõjaväeliste tsiviilkaitsestruktuuride ümberkorraldamiseks tehti juba Eesti Ülemnõukogu ajal, jäi kaasaegse kriisireguleerimise süsteemi loomine ja ülesehitamine esimese taasiseseisvunud riigi Riigikogu koosseisu hooleks. Järgnevalt on toodud olulisemad sammud selles protsessis.

10.september 1991.a.

Vabariigi Valitsuse määrusega nr. 175 moodustatakse Siseministeeriumi valitsemisalas Päästeamet, kelle põhiülesandeks saab pääste- ja kodanikukaitsealase töö koordineerimine riigis. Vabariigi Valitsuse määrusega 25.maist 1992.a. nr. 159 liidetakse Päästeametiga ka Tuletõrjeamet.

3.juunil 1992.a.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu võtab vastu Kodanikukaitseaduse. Seaduse järgi defineeriti kodanikukaitset, kui üldriikliku süsteemi, mille abil korraldatakse riigi territooriumil asuvate inimeste kaitset ja neile abi andmist tehnogeensetest protsessidest või relvakonfliktidest tulenevates erakorralistes olukordades ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ettevalmistamisest erakorralistes olukordades tegutsemiseks.

28.juuni 1992.a.

Eesti rahvas võtab rahvahääletusel vastu Eesti Vabariigi põhiseaduse.

November 1992.a.

Ameerika Ühendriikide Riigidepartemangu poolt korraldatakse terrorismivastase abiprogrammi (ATA) raames kriisireguleerimise kursust, mis on peamiselt mõeldud õpetamaks Eesti kõrgemaid riigiametnike kaituma terroristlike aktsioonide korral, kuid osalejad saavad hea aluse ka teistsuguste kriisiolukordade lahendamiseks. Kursuse esimene

osa toimub 1992.a. novembris Tallinnas ja teine osa 1993.a. veebruaris USA-s ning see saab aluseks kriisireguleerimise programmi väljatöötamisele Eestis. Kursustest osavõtjatele õpetatakse ka ametkondadevahelist koostööd kriisiolukordade lahendamisel. Samuti proovitakse välja töötada vastavaid käitumismudeleid kriisiolukordade puhuks, õpitakse planeerimist ja koostööd ning harjutatakse kriisireguleerimise protseduure.

Kursuse korraldajad taotlevad, et Eesti kõrgemad riigiametnikud (kantslerid, asekanstlerid, peadirektorid, nende asetäitjad, ministrite nõunikud, abid jne.) oleksid võimelised: langetama läbimõeldud ja positiivseid tulemusi andvaid otsuseid kriisiolukordade reguleerimisel; töötama välja poliitikat kriisiolukordade reguleerimiseks, kriisireguleerimise programme ja ressursside jaotuse; olema valmis efektiivseks suhtlemiseks kohaliku ja rahvusvahelise pressiga; teadvustama riiklikul tasandil kriisikomisjoni loomise vajadust.

14. jaanuari 1993.a.

Juba pärast kursuste esimest osa arutab Vabariigi Valitsus kriisireguleerimisega seotud küsimusi ning peab vajalikuks töötada välja programm tekkida võivate üleriigiliste kriisiolukordade lahendamiseks ning valitsusasutuste tegevuse koordineerimiseks vastavates olukordades. Nimetatud programmi väljatöötamiseks moodustatakse töörühm, kelle ülesandeks saab esitada programmi eelnõu peaministrile 31.märtsiks 1993.a. (Vabariigi Valitsuse istungi protokoll nr. 4, 14. jaanuaril 1993.a., pp. nr. 23). Küsimuse nii kiire jõudmine Vabariigi Valitsuse istungile on paljuski peaminister Mart Laari initsiatiiv ning tinglikult võib järgnevat kaks ja pool aastat rääkida otseselt peaministri keskest kriisireguleerimisest Eestis. Põhimõtteliselt kehtib sama süsteem ka praegu.

5.veebruar 1993.a.

Tulenevalt Kodanikukaitseseadusest kinnitab valitsus oma määrusega nr. 39 Vabariigi Valitsuse kodanikukaitsese komisjoni põhimääruse ja koosseisu. Vastavalt põhimäärusele on komisjoni põhiülesanneteks: kodanikukaitsese arendamise perspektiivsete suundade ja sihtprogrammide kinnitamine; kodanikukaitsese ülesannete täitmiseks vajalike tööde ja ürituste plaani projekti läbivaatamine, selle kooskõlla viimine eelarve võimalustega ning esitamine valitsusele; valitsusele ettepanekute esitamine eriolukorra kehtestamise kohta;

eriolukorra puhul tegutsemise üldiste põhimõtete kinnitamine.

Komisjoni ülesanneteks eriolukorras on:

kohalike omavalitsuste kodanikukaitse komisjonide abistamine tulekustutus- ja päästetööde korraldamisel;

vajaduse korral tulekustutus- ja päästetööde üldjuhtimine.

Komisjoni esimeheks kinnitatakse siseminister ning esimehe asetäitjateks Päästeameti peadirektor ja Kaitsejõudude Peastaabi ülem. Lisaks eelnimetatutele kuulub komisjoni koosseisu veel 19 erineva ametkonna esindajat.

Komisjoni moodustamine tuleneb olemasolevast kodanikukaitse seadusest ja on seega möödapääsmatu, kuid tegelikult jääb nii suure koosseisu ja ainult ühes kriisireguleerimise valdkonnas töötav komisjon ajale jalgu ning USA-s kursused läbinud inimesed hakkavad looma juba uutel alustel kriisikomisjoni ja 5.veebruari moodustatud kodanikukaitse komisjon jääbki ainult paberile.

20.vebruar 1993.a.

Reaalne vajadus kriisireguleerimise poliitika, tegevuskavade ja meeskonna järgi tekib ajal, mil enamus selle valdkonna eest vastutavaid tippametnikke on lõpetamas teist kriisireguleerimise alast kursust USA-s. 20.veebruari 1993.a. maandub Tallinna lennuväljal kaaperdatud reisilennuk Tu-134a. Lennuk, mis kuulub Vene lennukompaniile Aeroflot, oli parajasti siselennul Tjumenist St. Peterburi, pardal 76 reisijat ja 6 meekonnaliiget, kui üks reisijatest sunnib pilooti kurssi muutma. Käsu mittetäitmise korral ähvardab ta lennuki õhku lasta. Ähvarduse tõenduseks hoiab ta mõlemas käes granaati. Kaaperdaja soovib lennata Helsingisse ning sealt edasi USA-sse, kuid piloot selgitab talle, et tankimise eesmärgil tuleb maanduda Tallinnas. Kütus on tõesti lõppemas, kuid teiseks Tallinnas maandumise põhjuseks on see, et lennuki meeskond ei oska inglise keelt ning neil puudub rahvusvaheliste lendude kogemus. Kriisiolukorra lahendamiseks moodustatakse erinevate ametkondade esindajatest kriisigrupp, mida juhivad riigisekretär Ülo Kaevats, kaitseminister Hain Rebas ja Siseministeeriumi kantsler Gero Kartau. Intsident Tallinnas vältab 5 tundi 10 minutit. Selle aja jooksul õnnestub läbirääkimiste tulemusel või reisijate omal algatusel vabaks saada 35 inimest. Tallinnas valmistatakse ette ka plaan lennuki vallutamiseks, kuid kuna terrorist on ühelt granaadilt kaitserõnga eemaldanud ning mõne reisija käitumise

põhjal võib oletada, et terroristil võib olla kaasosalisi, siis rünnakuplaani ei rakendata. Edasised läbirääkimised terroristiga ei anna tulemusi ning Eesti ametivõimud küsivad Soome ja Rootsi võimudelt nõusolekut kaaperdatud lennuki vastuvõtmiseks. Soome keeldub, kuid Rootsi on nõus lennukit vastu võtma ning peale tankimist tõuseb Tu-134a Tallinnast õhku ja võtab Eesti tüürimehe juhtimisel suuna Stockholmile. Pärast mitmeid tunde läbirääkimisi laheneb olukord Stockholmis õnnelikult ning kaaperdaja annab ennast sama päeva õhtul Rootsi võimude kätte. Kuigi intsident lõppes ohvriteta ning erinevate Eesti ametkondade tegevusega võib kokkuvõttes rahule jääda, annab see intsident rohkem mõtlemisainet Eesti valmisolekust kriisiolukordadele reageerimisel.

Kevad 1993.a.

Võttes arvesse USA kursustel omandatud teadmisi ja püüdes neid kohandada Eesti oludega, alustab töögrupp 1993.aasta kevadel tööd 5 põhisuunas:

1) Riikliku kriisikomisjoni moodustamine (esimeses projektis nimetatud kriisijuhtimise grupiks), mille puhul tuleks töögrupi arvates lähtuda järgmistest printsiipidest:

Iga kriisiolukorra puhul on meil tegemist kolme eraldiseisva, kuid omavahel seotud ja samaaegselt toimuva protsessiga:

taktikaline grupp ja sündmuskoha staap juhivad tegevust sündmuskohal;

kriisikomisjon peab lahendama kriisiolukorra vastavalt varem väljatöötatud poliitikale ja valitsuselt saadud volitustele;

valitsus eesotsas peaministriga peab langetama otsuse.

Kriisikomisjonil on järgmised funktsioonid:

esitada valitsusele soovitusi ja ettepanekuid kriisiolukordade või kriisieelse seisundi kohta;

koguda infot ja tagada selle liikumine;

tagada ressursside olemasolu ja koordineerida nende kasutamist;

lahendada kriisiolukord vastavalt valitsuse juhiste ja volitustele;

Mida arvestada riikliku kriisikomisjoni moodustamisel?

komisjon ei tohiks olla moodustatud ainult erijuhtumite puhuks ja tulema kokku ainult kriisiolukorras;

komisjoni liikmed peavad olema kindlad inimesed;

komisjon peab võimalikult sageli kooskäima, et harjutada efektiivset tegutsemist; komisjon peab oma igapäevases töös tegelema võimalike ohtude analüüsimisega ja nendeks valmistumisega.

Kui suur peaks olema komisjon ja kes sinna peaksid kuuluma?

väike grupp töötab efektiivsemalt, kuid seal peavad kindlasti olema esindatud teatud ametkonnad;

komisjoni liikmed peavad olema kõige vahetumate teadmistega inimesed.

2) Analüüs võimalikest kriisiolukordadest, mis võivad tekkida erinevates eluvaldkondades.

Töögrupp koostab esimese põhjaliku analüüsi erinevate ministriumide valitsemisalas tekkida võivatest kriisiolukordadest. Eraldi analüüs tehakse Eesti riiki ähvardavate sisemiste ja välimiste ohtude kohta, mis on seotud võimaliku Venemaa poliitilise destabiliseerumisega. Nendeks kriisiolukordadeks töötatakse välja ka esmane tegutsemiskava.

3) Määratakse juhtivad ametkonnad võimalike kriisiolukordade puhuks.

Töögrupp jagab võimalikud kriisiolukorrad kuude gruppi (loodusõnnetused; tulekahjud ja plahvatused; terrorismiaktid; sotsiaalsed kriisid; majanduslikud kriisid ja sõjalised kriisid) ning määrab vastavalt nende iseloomule ja ulatusele juhtiva ametkonna ja viimaste vastutusala.

4) Koostatakse eraldi dokument, mis kirjeldab riiklikke operatiivjuhtimisstruktuure toetavat sidesüsteemi.

Dokumendi väljatöötamise tingib asjaolu, et Eestis eksisteerivaid operatiivjuhtimisstruktuure iseloomustab hajutatud otsuste vastuvõtmise ja nende täitmise korraldamatus eri tasandite vahel.

Dokument sisaldab operatiivjuhtimisstruktuuride üldiseloomustust ning sellest tulenevaid nõudeid sidele, olemasolevate sidesüsteemide kriitilist analüüsi esmatasandil (maakond) ja

riiklikul tasandil ning perspektiivse sidesüsteemi kirjeldust mõlemal tasandil (telefoniside, operatiivraadioside, isikukutsungisüsteem, magistraalsidevõrk, tsentraalne sõlmjaam jne.).

5) Koostatakse memorandum ühtse kriisireguleerimise programmi väljatöötamiseks.

Memorandumis sisaldub ülevaade kriiside esmasest klassifikatsioonist, kriisireguleerimise põhiprintsiipidest, ametkondade vahelisest koostööst ja tegevuse koordineerimisest, informatsiooni edastamist ning nõuetest sidesüsteemidele. Järk-järgult kujuneb sellest memorandumist välja dokument *Eesti kriisireguleerimise põhialused*.

18.juuni 1993.a.

Siseministeeriumi valitsemisalas moodustatakse iseseisva valitsusasutusena Kaitsepolitseiamet, kelle põhiülesandeks saab Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra, territoriaalse terviklikkuse ja riigisaladuste kaitse, vastuluure, võitlus terrorismi ja korrupsiooniga.

Juuni 1993.a.

Peaministri korraldusel moodustatakse esimene kriisikomisjon, mille esimeheks määratakse valitsusnõunik Laur Sarv ja aseesimeheks Siseministeeriumi asekancler Heiki Arike. Kokku on komisjonis 9 liiget. Juuli algul täiendatakse kriisikomisjoni veel Kaitsepolitsei ameti peadirektor Jüri Pihliga.

6.juuli 1993.a.

Kriisikomisjoni käskkiri nr. 1, mis sätestab tööjaotuse komisjoni liikmete vahel ja püstitab komisjoni põhiülesanded, milleks on:
esitada peaministrile soovitusi kriisiolukordade puhuks;
tagada info liikumine;
koordineerida ressursside kasutamist;
säasta peaministrit ja valitsust kriisiolukordade puhul (kriisi lahendamine vastavalt valitsuselt saadud volitustele).

Mõni aeg hiljem valmib komisjoni ajutine põhimäärus, milles lisaks komisjoni ülesannetele ja õigustele määratakse kindlaks ka komisjoni töökorraldus. Selle järgi hakkavad korralised koosolekud toimuma üks kord nädalas, erakorralised koosolekud kutsutakse kokku vastavalt

vajadusele peaministri poolt. Komisjoni töö tehniline tagamine, sh. 24-tunnine operatiivinformatsiooni vastuvõtmine ning sidepidamine komisjoni liikmete vahel jääb esialgu Peaministri sekretariaadi ülesandeks.

Juuli 1993.a.

Vastloodud kriisikomisjonil on täita oluline roll *Narva kriisi* edukal lahendamisel, mis puhkes seoses Välismaalaste seaduse vastuvõtmisega ning ebaseaduslike referendumite korraldamisega Narvas ja Sillamäel. Kriisikomisjon kujuneb kohaks, kuhu laekub informatsioon väga erinevatest allikatest - valitsuse eriesindajalt Narvas, Ida-Virumaa küsimustega tegelevalt valitsuskomisjonilt ja selle allstruktuuridelt, saatkondadest välismaal, erinevatelt operatiivteenistustelt ja teistelt kriisi lahendamisse kaasatud valitsusasutustelt. Narva sündmuste eel ja ajal hakatakse laekuva ja analüüsitava informatsiooni mahu tõttu kriisikomisjoni tööruume kutsuma Infokeskuseks. Vältimaks diskussioone, kas tegemist on kriisiga või mitte, kui tõsine see kriis on või kuidas üldse defineerida kriisi, otsustatakse sõna kriis vältimiseks hakata komisjoni kutsuma lihtsalt infogrupiks.

Juulis eraldatakse kriisikomisjonile tööruumid Toompea lossis. Tööle võetakse 4 sekretäri ja arvutioperaator ning seatakse sisse ööpäevane valve. Narva referendumi ja sellele järgnenud Pullapää jäägrikriisi haripunktil käib komisjon või osa komisjonist koos iga päev. Analüüsitakse laekunud informatsiooni, tehakse ettepanekuid erinevatele ametkondadele ja valitsusele kriisi lahendamiseks. Operatiivsed raportid edastatakse ka Vabariigi Presidendile ja kaitseväge juhatajale.

25.juuli 1993.a.

1993.a. juulis tuleb kriisikomisjonil aktiivselt tegeleda veel teisegi kriisiolukorra – nn. jäägrikriisi lahendamisega. Jäägrikriisi on püütud seletada konfliktina noorte Eesti idealistide ja Eesti kaitseväge kõrgema juhtkonna vahel, mis koosnes peamiselt endistest nõukogude armees teeninud eestlastest, nn. punapolkovnikutest, kuid kriisi tegelikke tagamaid ei ole suutnud välja selgitada kaks valitsuskomisjoni. Kogu juuli ja augusti jooksul teevad valitsus ja kriisikomisjon jõupingutusi, et leida kriisile rahumeelne lahendus. Lõpuks see ka õnnestub, ehkki jõu kasutamise pooldajaid on ka riigi tippjuhtide seas. Tähelepanuväärne on fakt, et enamvähem sarnased kriisiolukorrad tekivad 1993.a. suvel kõigis kolmes Balti riigis.

Jäägrikriisi juured ulatuvad 1992.a. juulisse, mil Läänemaal Pullapääl hakatakse suures osas kodanikualgatuse korras moodustama vabatahtlike merejalaväe üksust. Kasutades ära Eesti riikluse taastamisperioodi segaseid aegu, ei allu kompanii kuni 4.märtsini 1993 praktiliselt kellelegi. Valitsuse korraldusega nr. 95-k 4.märtsist 1993 viiakse kompanii Eesti kaitsejõudude koosseisu ning olukord hakkab stabiliseeruma - paraneb väljaõpe, kaadrivalik, varustamine ja relvastus, samuti suureneb kompanii isikkoosseis. 6.juulil 1993.a. annab Kaitsejõudude Peastaabi ülem kolonel Ants Laaneots välja käskkirja, mille kohaselt peab Läänemaa Vabatahtlike Jäägerkompanii dislotseeruma Haapsalust Paldiskisse, põhjendades seda vajadusega saada Eesti kontrolli alla endine NL allveelaevade õppebaas Paldiskis, kust Vene väed on parajasti lahkumas. Samuti vabastatakse ametist kompanii senine ülem.

25.juulil teevad 23 kompanii liiget avalduse, milles öeldakse, et kompanii lahkub kaitsejõudude koosseisust ning et kompanii ülem Peastaabi ülema käskkirjale ei allu ning jääb edasi kompaniisse. Peale seda avaldust ja läbirääkimisi kompanii juhtidega, saadab Vabariigi Valitsus oma 27.juuli korraldusega nr. 440-k Läänemaa Vabatahtlike Jäägerkompanii laiali.

Kui Jäägerkompanii saab teada likvideerimisotsusest, võetakse oma territoorium tugevdatud valve alla ning paigutatakse teedele varjatud vaatluspostid. Osa relvastusest viiakse kompanii territooriumilt välja ning peidetakse ära. Kogu kriisi vältel püsib relvastatud konflikti võimalus jäägrikompanii ja kaitsejõudude vahel.

Meedia tähelepanu on kogu kriisi jooksul haripunktis. Olukorra destabiliseerimisele aitab kaasa mitmete poliitikute tegevus - poliitikute külaskäigud Pullapääle ja kihutuskõnede pidamine, informatsiooni lekitamine, rockkontserdi korraldamine Pullapääl, Riigikogu erakorralise istungjärgu kokkukutsumine, olukorra näitamine teravamana, kui see tegelikult on. Olukorda pingestavad ka valitsusepoolsed möödalaskmised kriisi esimestel päevadel, eelkõige seoses tööga meedia ja avalikkusega - tekkinud olukorra põhjuste ja langetatud otsuste vähene selgitamine ning osade valitsusliikmete ja kaitseväge juhtkonna mõtlematud avaldused - ning järjekindluse puudumine langetatud otsuste elluviimisel.

Jäägriikriis tõuseb taas haripunkti 1993. a. novembris, kui arreteeritakse mitmed kompanii juhid. Kahjuks ei möödu see veretult ning arreteerimiste järel tekib tõsine intsident osade politsei ja kaitsejõudude tippjuhtide ning struktuuride vahel. Jäägriikriis raugab lõplikult alles pärast kompanii juhi Asso Kommeri üle peetud kohtuprotsessi.

September-oktoober 1993.a.

Kriisikomisjon koguneb tihti seoses esimeste taasiseseisvumisjärgsete kohalike omavalitsuste valimistega 1993. a. oktoobris, eriti seoses olukorraga Ida-Virumaal, eeskätt Narvas. Kriisikomisjonil tuli tegelda väga mitmete küsimustega. Probleeme oli välisriikide kodanike või kodakondsuseta isikute registreerimisega valimisteks. Narvas toimusid ebaseaduslikud rahvakogunemised, mille käigus õhutati rahvustevahelist vaenu ja antisemitismi. Eesti-Vene piiril oli provokatsioonide oht, elektrijaamades sabotaaži- ja streigioht. Ähvardati alternatiivvalimiste korraldamise ja alternatiivvõimuorganite moodustamisega, tehti katseid blokeerida piiripunkti ehitamist Narvas. Narva linnavalitsuse soovi valimised ära jätta ja lükata need 1994. a. oktoobrisse põhjendati sellega, et ettevalmistusajaga valimisteks on vähe, inimesed ei saa aru valimisseadusest, parteid, liikumised ja valimisliidud ei ole Narvas valimisteks valmis ja mitmete teiste probleemidega.

Eriti pingelisteks muutuvad kriisikomisjoni tööpäevad siis, kui lisaks Narva sündmustele jõuab haripunkti võimuvõitlus Moskvast. Kõige pingelisematel tööpäevadel septembri lõpus ja oktoobri aluses osalevad kriisikomisjoni istungitel tihti ka peaminister Mart Laar, siseminister Lagle Parek, välisminister Trivimi Velliste, kaitseminister Jüri Luik, kaitsejõudude juhataja kindral Aleksander Einseln, piirivalve ülem Tarmo Kõuts ja mitmed teised kõrged riigiametnikud. Lisaks pidevale analüüsile Moskva sündmustest ja nende võimalikust mõjust Eesti siseriiklikule olukorrale, jätkub ka Vene vägede liikumise jälgimine Eestis ning informatsiooni kogumine kohalviibivate Vene vägede meelsusest. Mõne päeva jooksul toimub terve rida sündmusi, mis pälvivad kriisikomisjoni tähelepanu. Ööl vastu 28. septembrit toimub USA saatkonna siseõuel asuva maja katusel plahvatus. Plahvatuse tagajärjel inimesed kannatada ei saa, kuid hävib saatkonna satelliitside antenn ja osa katusest. 29. septembril tehakse pommiähvardus Toompea lossile (Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu hoone), mille järel tähtsamad valitsusasutused ning TV ja radio peamaja võetakse tugevdatud valve alla. 29. septembril saabub ka teade, et ühel Jäägriikompanii tagaotsitaval liidril on õnnestunud ületada piiri ja jõuda Rootsi, kus ta olevat palunud

poliitilist varjupaika. 1.oktoobril ründavad kolm relvastatud maskides kurjategijat Üksiku Vahipataljoni vahiposti ning tekitavad kehavigastusi kahele ajateenijale, röövides relvad ja laskemoona.

Neil päevil on laekuva informatsiooni tulv on väga suur. Palju aega nõuab tõeste faktide eristamine kuulujuttudest, millest paljud on seotud Vene vägede liikumisega, kasakate ja vene vabatahtlike väidetava saabumisega Eesti-Vene piiri taha ja nende relvastatud salkade kavatsusega ületada Riigiküla piirkonnas Narva jõgi.

3.oktoobril otsustatakse lülitada välja Moskva Ostankino telekanal, kui seal peaks näidatama Ruslan Hasbulatovi ja Aleksander Rutskoji esinemisi.

Oktoobri keskpaigaks saavad üle nelja kuu kriisikomisjonile rahulikud tööpäevad - Narvas ja mujal Ida-Virumaal toimuvad kohalike omavalitsuste volikogude valimised ning olukord stabiliseerub. Moskvast toimunud võimuvõitlus Eestisse ei kandu.

21.oktoobril 1993.a

Kriisigrupi (mida on varem nimetatud ka kriisikomisjoniks ja infogrupidiks) moodustamine viiakse lõpule. Valitsuse korraldusega nr. 603-k moodustatakse kriisiolukordade hindamiseks ja analüüsimiseks ning valitsusasutuste tegevuse koordineerimiseks kriisiolukorra lahendamisel Vabariigi Valitsuse juurde kriisigrupp ja kinnitatakse selle koosseis nimeliselt: grupi juht Laur Sarv - valitsusnõunik, asetäitja Heiki Arike - siseministeeriumi asekancler, liikmed: Ants Frosch - Riigikantselei teabeteenistuse juhataja, Jaak Lippmaa - Valitsusside direktor, Alar Olljum - Välisministeeriumi kancler, Jüri Pihl - Kaitsepolitsei peadirektor; Jüri Tikk - kaitseministri nõunik, Kalev Timberg - Päästeameti peadirektori asetäitja, Jaan Tross - peaministri abi. Hiljem täiendati grupi koosseisu Kaitsejõudude Peastaabi esindajaga. Sisuliselt kinnitas valitsus selle korraldusega 1993.a. juunis moodustatud kriisikomisjoni koosseisu.

November 1993.a.

Seoses rahaliste vahendite nappusega lõpetatakse kriisigrupi ööpäevane valve.

22.november 1993.a.

Algab jäägrikompanii juhtide arreteerimine, mis areneb jäägrikriisi teiseks faasiks ning viib tõsise intsidendini kaitsejõudude ja politsei vahel. Intsidendi konkreetsete asjaolude selgitamiseks otsustab Vabariigi Valitsus 30.novembril 1993.a. moodustada komisjoni, mille esimeheks määratakse minister Peeter Olesk. Komisjon käsitleb kaitsejõudude ja politsei vahelise intsidendina 22.-26.novembrini 1993.a. toime pandud kinnipidamisoperatsioone ja vahistamisi Keilas, Haapsalus ja Tallinnas ning nende operatsioonide tagajärgi ja kaitsejõudude, politsei ning avalikkuse reaktsiooni toimunule. Komisjon ei rahuldu intsidendi taandamisega konfliktiks “politseinike ja oletatavate kurjategijate vahel” vaid leiab, et kinnipidamisoperatsioonid koos vägivallega viisid avaliku konfliktini Eesti kaitsejõudude ja politsei vahel. Konflikti üheks tagajärjeks oli siseminister Lagle Pareki vabastamine oma kohalt 27.novembril 1993.a.

23.märts 1994.a.

Riigikogu võtab vastu Tuletõrje- ja päästeseaduse, mis reguleerib tuletõrje- ja päästeala korraldamist ning sätestab füüsiliste isikute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide, kohalike omavalitsuste ning riigiasutuste kohustused, õigused ja vastutuse selles valdkonnas. Seadus sätestab vastutavad ametkonnad ka lennu- ja merepääste alal.

15. aprill 1994.a.

Siseminister Heiki Arike annab kriisikomisjoni initsiatiivil välja käskkirja nr. 50 hädaolukordade ja kriiside reguleerimise plaanide väljatöötamiseks Siseministeeriumis. Käskkirjaga kinnitatakse erinevate kriisiolukordade juhtorganid Siseministeeriumi lõikes ning plaanide väljatöötamise koordinatsioonigrupp, samuti määratakse kindlaks plaanide väljatöötamise ajakava.

21.aprill 1994.a.

Riigikogu võtab vastu Politseiseaduse, mis määrab kindlaks politsei koha ja osa riigi- ja kohaliku omavalitsuse organite süsteemis, sätestab politsei põhiülesanded, kohustused, õigused ja vastutuse, organisatsioonilised alused ning järelvalve politsei tegevuse üle.

15. mai 1994.a.

Siseministri käskkirjaga kinnitatakse Kaitsepolitsei pädevusse kuuluvate kriiside (transpordivahendi kaaperdamine; poliitilistel eesmärkidel pantvangide võtmine; inimohvritega või strateegiliste objektidega seotud pommiähvardused ja -plahvatused;

atentaadid, välisriikide saatkondade ja esinduste vastu suunatud terroriaktid; diversioon) reguleerimise plaan koondnimetusega "Kriis - 1".

17.juuni 1994.a.

Valitsuse korraldusega nr. 442-k reorganiseeritakse Vabariigi Valitsuse juurde moodustatud kriisigrupp Vabariigi Valitsuse juures tegutsevaks kriisikomisjoniks.

30.juuni 1994.a.

Riigikogu võtab vastu Piirivalveseaduse, millega sätestatakse piirivalve õiguslik seisund, tema ülesanded, kohustused ja õigused Eesti riigipiiri puutumatus tagamisel.

12.juuli 1994.a.

Valitsuse korraldusega nr. 518-k kinnitatakse kriisikomisjoni koosseis ja põhimäärus. Kriisikomisjoni esimeheks saab peaministri abi Jaan Tross ning aseesimeheks siseminister Heiki Arike. Lisaks kuuluvad komisjoni 12 esindajat erinevatest ametkondadest - politseist, kaitsepolitseist, piirivalvest, päästeteenistusest, presidendi kantseleist, kaitsejõudude peastaabist, sise- ja välisministeeriumist, Valitsussidest ja riigikantseleist. Ametikohtade poolest on esindatus erinev, põhiliseks kriteeriumiks on vahetute teadmiste ja kogemuste olemasolu. Komisjoni 14st liikmest 8 on lõpetanud esimesed USA poolt korraldatud kriisireguleerimise kursused.

Staatusest on komisjon Vabariigi Valitsuse juures tegutsev komisjon. Komisjoni ülesanded ja õigused sätestatakse põhimäärusega. Komisjoni korraldused Vabariigi Valitsuse poolt antud volituste piires on kriisiolukorra lahendamisel kohustuslikud kõigile asutustele ja riiklikele organisatsioonidele.

Komisjoni põhimääruses sätestatakse ka otsuste langetamise kord. Tavaolukorras võetakse komisjoni otsused vastu avalikul hääletusel lihthäälteenamusega, kusjuures komisjoni esimehel on vetoõigus. Kriisiolukorras teeb komisjoni esimees otsuse ainuisikuliselt pärast vastavat arutelu komisjonis, kusjuures komisjoni liikmel, kes ei ole nõus komisjoni esimehe otsusega, kuid on kohustatud seda täitma, on õigus pöörduda nimetatud küsimuses vahetult peaministri poole.

Komisjoni korralised istungid toimuvad kuni 1995.aasta augustini igal teisipäeval kell 14.00.

28.september 1994.a.

Teel Tallinnast Stockholmi upub parvlaev M/S Estonia. Kriisikomisjonil, mis koguneb varahommikul Siseministeeriumi, on koos Veeteedeameti, Piirivalveameti, Päästeameti ja Presidendi Kantseleiga täita oluline roll Eesti-poolse tegevuse koordineerimisel õnnetuse esimestel tundidel. Kuigi Eesti võimud said M/S Estonia ohvrite päästmiseks vähe teha, rakendati selleks kõik meetmed, mida hetkel oli võimalik kasutada. Pärast seda kui Vabariigi Valitsus moodustab kell 08.00 oma eriistungil tunduvalt suurema valitsuskomisjoni eesotsas teede- ja sideministri Andi Meistriga, hakkab kriisikomisjon tööle valitsuskomisjoni heaks. Märksõnaks M/S Estonia katastroofi järgsetel tundidel ja päevadel saab informatsioon - informatsiooni hankimine, kontrollimine ja liikumine, eriti selle edastamine võtmeisikutele, erinevatele ametkondadele ja meediale. Samuti kerkib üles küsimus kriisikomisjoni pädevusest sellistes olukordades.

Oktoober 1994.a.

Vahetult pärast katastroofi tõstatub kriisikomisjonis uuesti päevakorda kriisikomisjoni tööorgani moodustamise küsimus.

Tolleks ajaks oli tekkinud olukord, kus häda- ja kriisiolukordade reguleerimisega tegelesid Eestis seaduslikult kaks komisjoni:

valitsuse 5. veebruari 1993.a. määrusega nr. 39 kinnitatud kodanikukaitse komisjon eesotsas siseministriga (tegelikult see komisjon jäigi paberile, sest peale 1993.a. algust komisjon enam ei kogunenud) ja

valitsuse 12. juuli 1994.a. korraldusega nr. 518-k moodustatud Vabariigi Valitsuse juures tegutsev kriisikomisjon eesotsas peaministri abiga. Nende komisjonide põhikirjalised ülesanded ja koosseis olid osaliselt kattuvad.

Puudus aga tööorgan, mis oleks kogunud ja analüüsinud operatiivset informatsiooni sündmustest, mis võivad muutuda kriisideks, koordineerimiseks hädaolukordade ja kriiside reguleerimise plaanide väljatöötamist riiklikul ja regionaalsel tasandil, korraldanuks vastavaid õppusi riiklikul tasandil ning kindlustanuks komisjoni häireteta töö kriisi

reguleerimisel (vastavalt ettevalmistatud ruumid, kaardid, skeemid, kindel side kriisikolde ja ametkondadega, muud tehnilised vahendid jne.).

Kriisikomisjon pidas vajalikuks, et informatsiooni kogumisega kõikide selliste sündmuste kohta, mis võivad areneda kriisiks, hakkaks tegelema alaliselt tegutsev riigiasutus - Riigi Kriisikeskus. Kriisikeskus jälgiks ja analüüsiks olukorda ning vajadusel kutsuks kokku kriisikomisjoni ja kriisireguleerimise meeskonna ning tagaks nende töö tehniliselt. Oktoobri alguses tutvustatakse kriisikomisjoni vastavat projekti peaminister Mart Laarile, kes kiidab selle põhimõtteliselt heaks ning palub valmistada ette küsimuse arutelu valitsuses.

13.oktoobril 1994.a. toetab valitsus põhimõtteliselt (VV istungi protokoll nr. 75, pp. 12) kriisikomisjoni ettepanekut Riigi Kriisikeskuse moodustamise kohta. Siseministrit Heiki Arikest kohustatakse valmistama ette vastava õigusakti eelnõu ja esitada see arutamiseks valitsuse 20. oktoobri 1994.a. istungile. Siseministeeriumis jääb aga tingituna valitsuse vahetusest 8.novembril 1994.a. õigusakti eelnõu väljatöötamine venima. Eelnõu valmib 1994.a. detsembris, kuid selle esitamine valitsusele viibib kooskõlastuste mitteõigeaegse laekumise tõttu.

23.november 1994.a.

Riigikogu võtab vastu Riigireservi seaduse, mis määrab kindlaks riigireservi liigid ja valitsemise korra ning reguleerib riigireservi moodustamist, hoidmist, uuendamist ja kasutamist ning sätestab vastutuse vastava seaduse rikkumise eest. Vastavalt seadusele on riigireserv Eesti Vabariigi julgeolekut ja sõltumatust tagav materiaalsed ressursid ning tehniliste vahendite kogum, mis võetakse kasutusele kehtestatud korra kohaselt sõjaseisukorra, erakorralise seisukorra ja eriolukordade puhul. Seaduse järgi koosneb riigireserv julgeoleku-, munitsipaal- ja mobilisatsioonivarudest: julgeolekuvaru on riigi käsutuses olev ressurside kogum, mis võetakse kasutusele elanike elutegevuse tagamiseks kriisiolukorras; munitsipaalvaru on kohaliku omavalitsuse käsutuses olev ressurside kogum, mis võetakse kasutusele ohu puhul kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil asuvaile elanikele; mobilisatsioonivaru on Eesti Vabariigi seaduste alusel kaitsevajadusteks loodud vajalike ressurside kogum.

24.november 1994.a.

Kriisikomisjoni juhtimisel lahendatakse edukalt kriisiolukord, mis tekkis pärast Sõtkõvkar - St. Peterburg - Minsk liinil lennanud "Aerofloti" reisilennuki Tu-134a kaaperdamist. Lennuk, mille pardal on 61 reisijat ja 9 meeskonnaliiget maandub Tallinna lennuväljal ning läbirääkimiste tulemusel õnnestub vabastada kõik reisijad ja meeskonnaliikmed. Lõpuks annab ka terrorist ennast Eesti võimude kätte.

31.jaanuar 1995.a.

Tulenevalt siseministri 15.aprilli 1994.a. käskkirjast nr. 50, valmivad järgmised kriisireguleerimise kavad:

Politsei pädevusse kuuluvate kriiside reguleerimise kava käsitleb järgmiste häda- ja kriisiolukordade reguleerimist:

pannvangide võtmine väljapressimise eesmärgil;

hoonete ebaseaduslikud hõivamised;

röövid pankades, sideasutustes ning ettevõtete ja organisatsioonide kassades;

sabotaažiaktid riiklikult tähtsates asutustes ja ettevõtetes;

massirahutused;

üldstreigid;

näljastreigid, mis võivad leida laia ühiskondliku kõlapinna;

etnilised rahutused;

Piirivalve tegutsemiskava relvastatud piiririkkujate ja kurjategijate gruppide tegevuse korral;

Piirivalve tegutsemiskava massiliste piiriületuste korral relvastamata isikute poolt;

Piirivalve tegutsemiskava relvastatud konflikti korral piiril;

Päästeameti hädaolukordade ja kriiside reguleerimiskava loodusõnnetuse korral;

Päästeameti hädaolukordade ja kriiside reguleerimiskava transpordiõnnetuste korral;

Päästeameti hädaolukordade ja kriiside reguleerimiskava tulekahjude ning plahvatuste korral;

Päästeameti hädaolukordade ja kriiside reguleerimiskava kiirgusõnnetuste korral.

6.veebruar 1995.a.

Riigikogu võtab vastu Rahuaja riigikaitse seaduse, mis sätestab riigikaitse rahuaegse korralduse. Algselt (8.november 1994.a.) oli Riigikogus vastu võetud Rahuaja riigikaitse seaduses sätestatud ka kaitsejõudude kasutamine rahuaegsete kriisiolukordade puhul

(kaitsejõudude kasutamine loodusõnnetuse või katastroofi korral või nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, terroristliku relvastatud grupeeringu likvideerimiseks ning siseriikliku julgeoleku tagamiseks), kuid Vabariigi President esitas Riigikohtule taotluse tunnistada Rahuaja riigikaitse seadus põhiseadusega vastuolus olevaks, kuna seadusega oli ülaltoodud kriisiolukordades valitsusele antud õigus anda kaitseväge juhatajale korraldusi kaitsejõudude kasutamiseks. 21. detsembril 1994. a. otsustas Riigikohus tunnistada 8. novembril 1994. a. vastu võetud Rahuaja riigikaitse seadus põhiseadusega vastuolus olevaks ning Riigikogu jättis põhiseadusega vastuolus olevad paragrahvid seadusest lihtsalt välja. Kaitsejõudude kasutamine rahuaegsete kriisiolukordade korral sätestati 1996. a. jaanuaris, mil võeti vastu Eriolukorra seadus ja Erakorralise seisukorra seadus.

23. veebruar 1995. a.

Jõudmata ära oodata, millal Siseminister esitab Kriisikeskuse moodustamist käsitleva eelnõu valitsusele, esitab kriisikomisjon valitsusele omapoolse eelnõu Riigi Kriisikeskuse moodustamise kohta. Valitsuse liikmetel palutakse vaadata materjalid läbi ja esitada oma seisukoht nimetatud küsimuses valitsuse 2. märtsi 1995. a. istungil (VV 23.02.1995 istungi protokoll nr. 16, pp. 15).

28. veebruar 1995. a.

Killustatuse ja dubleerimise vältimiseks mereotsingute ja merepäästetööde ning merereostuse avastamise ja likvideerimise korraldamisel, pannakse valitsuse määrusega 28. veebruarist nr. 85 mereotsingute ja merepäästetööde ning merereostuse avastamise korraldamine Piirivalveametile ning merereostuse likvideerimise korraldamine Keskkonnaministeriumile.

2. märts 1995. a.

Valitsusliikmete töelaua on kaks eelnõud Riigi Kriisikeskuse asutamise kohta - kriisikomisjoni ja Siseministeriumi eelnõud. Siseministeriumi eelnõu erineb kriisikomisjoni eelnõust vaid selle poolest, et see sisaldas punkti, mille kohaselt moodustatakse Kriisikeskus Siseministeriumi valitsemisalas. Samuti sisaldub seal ettepanek reorganiseerida Vabariigi Valitsuse juures tegutsev kriisikomisjon Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoniks, st. tulenevalt Vabariigi Valitsuse seadusest saaks komisjoni juhiks üks ministritest ning Siseministeriumi eelnõus on selleks siseminister. Igati loogilise sammuna teeb Siseministerium ettepaneku kaaluda võimalust kodanikukaitse komisjoni ja

kriisikomisjoni liitmiseks ühtseks komisjoniks, eesotsas siseministriga. Valitsus arutab eelnõudes sisalduvaid erinevusi ning teeb põhimõttelise otsuse asutada Riigi Kriisikeskus peaministri alluvuses, võttes vastava määruse vormistamisel aluseks kriisikomisjoni poolt esitatud eelnõu (VV 02.03.1995 istungi protokoll nr. 18, pp. 11).

Nimetatud arutelu käigus kerkis üles mitmeid küsimusi. Oma eelnõus oli siseministeerium põhjendanud vajadust luua Kriisikeskus Siseministeeriumi alluvuses sellega, et enamus kriisiolukordade lahendamiseks kasutatavatest jõududest asuvad siseministeeriumi valitsemisalas ning enamus infot liigub läbi Siseministeeriumi ametkondade. Samuti tegeleb Siseministeerium riigi ja kohalike omavalitsuste suhete korraldamisega. Vastuargumendina kriisikomisjoni projektile, viitas Siseministeerium uuele Valitsusseaduse eelnõule, mille kohaselt tuleb kõik riigiasutused Riigikantselei alt ministeeriumide alla viia ja mitte sinna uusi juurde luua. Samas ei saaks Valitsusseaduse eelnõu kohaselt Kriisikeskust luua ka Siseministeeriumi all, sest eelnõu järgi kuuluvad ministeeriumi valitsemisalasse ainult ametid ja inspeksioonid ning seda mõõtu Kriisikeskus välja ei annaks. Ministeeriumite kooskõlastuskirjades kerkis mitmel korral üles küsimus, miks ei võiks kriisikeskuseks olla Päästeamet. Selleks tuleb Päästeameti põhimäärust täiendada ainult mõne uue sättega ning moodustada seal vastav struktuuriüksus. Samuti kerkis üles küsimus mõistetepaari “hädaolukord ja kriis” erisusest.

10. märts 1995.a.

Valitsuse määrusega nr. 109 asutatakse Riigi Kriisikeskus Riigikantselei juures. Määruse kohaselt on Riigi Kriisikeskus asutus, mis teenindab vahetult peaministrile alluvat Vabariigi Valitsuse juures tegutsevat kriisikomisjoni. Veel sätestab määrus Riigi Kriisikeskuse põhiülesanded ja erinevate ministeeriumite kohustused operatiivse informatsiooni edastamisel kriisikeskusele.

Kriisikeskuse põhiülesanneteks on:

operatiivse informatsiooni kogumine, töötlemine ja analüüsimine tavaolukorras ning kriisi igas arengustaadiumis ning selle edastamine Vabariigi Presidendile, Vabariigi Valitsusele, Kaitseväge juhatajale ja kriisikomisjonile;

hädaolukordade ja kriisi reguleerimise plaanide väljatöötamise koordineerimine üleriigilisel ja regionaalsel tasandil;

õppuste ja treeningute kavandamine ning läbiviimine üleriigilisel ja regionaalsel tasandil;

juhtimise tagamine kriisi reguleerimisel.

15.märts 1995.a.

Riigikantselei esitab Vabariigi Valitsusele taotluse eraldada Riigi Kriisikeskuse ülalpidamiskuludeks 1995.aastaks 506 900 krooni.

30. märts 1995.a.

Valitsus arutab Riigi Kriisikeskuse eelarvet ja otsustab (VV 31. märtsi 1995.a. korraldus nr. 330-k) Rahandusministeeriumi ettepanekul eraldada keskuse töö käivitamiseks valitsuse reservfondist 150 000 krooni, sellest töötasuks 58 700 krooni, mis arvestades keskuse koosseisus ettenähtud töökohti oli veidi rohkem kui kahe kuu töötasu.

4. aprill 1995.a.

Riigisekretär nimetab Riigikantselei koordinatsioonidirektori ettepanekul ja kooskõlastatult peaministriga, Riigi Kriisikeskuse direktoriks Vabariigi Valitsuse juures tegutseva kriisikomisjoni esimehe Jaan Trossi.

27.aprill 1995.a.

Peale korraldusi parlamendivalimisi moodustatud uus valitsuskabinet kuulab valitsuse istungil ära informatsiooni Vabariigi Valitsuse juures tegutseva kriisikomisjoni kohta ning võtab teadmiseks kriisikomisjoni poolt koostatud ülevaate kriisireguleerimise põhialuste kohta Eestis. Ministritel palutakse esitada kolme nädala jooksul riigisekretärile ettepanekud kriisikomisjoni ja Riigi Kriisikeskuse edasise tegevuse korraldamise kohta, misjärel vaadatakse küsimus uuesti läbi valitsuse istungil (VV 27.04.1995.a. istungi protokoll nr. 34, pp. 6).

Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud Kriisireguleerimise põhialused, mille väljatöötamine algas juba 1993.a. hiliskevadel ning mis tugines paljuski USA kursustel kogetule, lõpetab ühe etapi kriisireguleerimise ajaloos ning sellest hetkest on Eestis olemas ühtne alus ja terminoloogia kriisireguleerimise valdkonnas.

Dokumendi sissejuhatavas osas on rõhutatud, et lähtudes riigi kohustustest tagada põhiseaduslik kord ning elanikkonna turvalisus, on tekkinud vajadus määratleda põhimõtted

ning kehtestada kord, kuidas lahendada kriisiolukordi, mis võivad tekkida erinevates eluvaldkondades.

Kuna kriisi puhul on alati tegemist raskuste ja ohtudega, mis nõuavad piiratud aja ning puuduliku informatsiooni tingimustes vastuvõetavaid vastusamme ja otsuseid, siis tuleb selleks töötada välja riiklik poliitika väärtuste, otsuste langetamise kriteeriumite ja operatsiooniliste parameetrite määramiseks võimalike kriiside puhuks.

Põhialustes tuuakse välja põhimõtted, millest lähtutakse kriisipoliitika väljatöötamisel, kusjuures märgitakse, et poliitika väljatöötamine ja elluviimine ei ole staatiline protsess, vaid seda mõjustavad alati asjaolud, mis tulenevad konkreetsest kriisiolukorrast, avalikkuse ja ajakirjanduse reageeringust, rahvusvahelisest reaktsioonist ning jätkuvast vajadusest hinnata ümber selle poliitika väärtusi ja kasutamise võimalusi. Väljatöötatud poliitiliste otsuste langetamise protsess on rakendatav kõigi potentsiaalsete kriisiolukordade puhul.

Põhialustes kirjeldatakse ka kriisireguleerimise tööprintsipi:

realistlik kriisiolukorda suhtumine, mis võimaldab valmistuda, reageerida ja välja tulla kriisiolukorrast;

kriisieelne, -aegne ja -järgne tegevuse planeerimine;

potentsiaalse kriisi tekke riskitegurite võimalikult täpne määramine ning kriisi reguleerimise juhtnõoride ja protseduuride kehtestamine;

kriisi piirkonna või valdkonna kontrolli alla võtmine, tagades sellega tagajärgede mõju piiramise, isikute elu ja vara kaitse ning valitsuse töö jätkamise antud olukorras;

kriisi efektiivne lahendamine põhimõttel, et pärast kriisi ollakse üldiselt paremas olukorras kui enne seda;

sarnase kriisi kordumise ärahoidmine kriisijärgse analüüsi ja vastuprogrammide väljatöötamise kaudu;

normaalse elukorralduse juurde tagasipöördumise tagamine ;

kriisi olukorra staadiumite ja nendes tegutsemise korra määramine, kusjuures kriisi staadiumiteks on:

kriisieelne olukord;

hoiatav olukord;

kriisisündmuste seeria;

üleminekuperiood;
kriisijärgne periood
näiliselt üheaegselt toimuvate sündmuste võimalik seostamine lähtudes üldisest olukorrast;
praktilise tähtsusega probleemide arvestamine, mis on seotud:
ootamatute olukordadega;
kriisigrupi liikmete teenistusse kutsumisega;
rollide määramisega kriisi reguleerimisel;
kommunikatsioonide töökindlusega;
massilise ohvrite arvuga;
stressiga;
kriisi reguleerimisel arvestatavate geograafiliste iseärasustega;
majanduslike ja poliitiliste takistustega.

Nimetatud tööprintsipiide rakendamine võimaldab tuua kergendust kriisiga kaasnevale stressile ja luua mõistlikuma, rahulikuma ning efektiivsema korraldamise õhkkonna, selleks et vältida kriisi eskaleerumist.

Lisaks defineeritakse põhialustes kriisireguleerimisega seotud mõisted, kirjeldatakse võimalikud hädaolukorrad, mis on jagatud kuude suurde gruppi:
loodusõnnetused;
tehnogeensed õnnetused;
epideemia ja episootia;
terrorism;
majanduslikud, sotsiaalsed ja poliitilised kriisid;
sõda

Kirjeldatakse ka kriisireguleerimise erinevaid tasandeid (riiklik, regionaalne/maakondlik, kohalik omavalitsus) ning iga tasandi ülesandeid ja vastutust, planeerimise põhialuseid, kriisireguleerimise juhtimist erinevatel tasanditel, samuti põhimõtteid juhtimiskeskuste väljaehitamiseks, operatiivside ja sidesüsteemide küsimuste lahendamist laiemalt, informatsiooni edastamise korda, lähtudes printsiibist “üks samm ees” ning väljaõppe ja koolitusega seotud küsimusi.

Mai 1995.a.

Järjekordselt tekib üles diskussioon kriisikomisjoni ja Riigi Kriisikeskuse osast. Uue peaministri esmane reaktsioon on, milleks üldse kriisikomisjoni ja kriisikeskust vaja? Ministeeriumid kordavad põhimõtteliselt oma seisukohti, mis nad olid esitanud kaks kuud tagasi ning arvamused kriisikeskuse vajaduse ja asukoha suhtes jagunevad enamvähem kaheks - osa ministeeriume toetab kriisikeskuse jätkamist Riigikantselei juures, osa peab vajalikuks antud küsimuse lahendamist Siseministeeriumi valitsemisalas. Kriisikomisjoni vajaduses kahtlejad ei ole, mitmeid ettepanekuid esitatakse kriisikomisjoni koosseisu laiendamiseks - Majandusministeeriumi, Teede- ja Sideministeeriumi, Rahandusministeeriumi esindajate lülitamiseks komisjoni. Siseministeerium on endiselt seisukohal, et Riigi Kriisikeskus peab olema Siseministeeriumi valitsemisalas, sest enamiku kriiside reguleerimisega tegeleb Siseministeerium koos tema valitsemisalas asuvate ametitega ning ka suur osa sellealast informatsiooni laekub Siseministeeriumi. Samuti kordab Siseministeerium ettepanekut liita kodanikukaitse komisjon ja Vabariigi Valitsuse juures tegutsev kriisikomisjon ühtseks Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoniks, mille eesotsas oleks siseminister. Kaitseväge juhataja on oma kirjas kategooriliselt kriisikeskuse likvideerimise või Siseministeeriumi alla viimise vastu ning saades aru, et erinevatel ministeeriumidel puudub ühtne seisukoht selles küsimuses, teeb ettepaneku kutsuda kokku ametkondade ümarlaud, et kõnelda lahti erinevad seisukohad ja suhtumised, mis valitsevad selles valdkonnas. Nagu ütleb kaitseväge juhataja kindralmajor Aleksander Einsehn: “On äärmiselt oluline, et kõikide riigi tippjuhtide arusaamad kriisiolukordade reguleerimise korraldamisest oleksid lõpuni lahti räägitud ning saavutatud ühine arusaam ja ainult sellisel juhul suudame tagada vastava kriisikomisjoni funktsionaalsuse, mille tulemusel tagatakse põhiseadusliku riigivõimu järjepidevus igas situatsioonis”. Riigi Kriisikeskuse, selle asendi ja ülesannete osas toetab kaitseväge juhatajat ka Justiitsministeerium, kes märtsikuises arutelus jättis oma seisukoha avaldamata. Justiitsministeerium esitab seisukoha, et arvestades Riigi Kriisikeskuse ja kriisikomisjoni ülesannete kaalukust eriti eriolukorra ja erakorralise seisukorra väljakuulutamisel, on vaja kiiresti välja töötada Kriisikeskuse seadus. Seaduses tuleks sätestada kriisikeskuse asend, tema juhtorgani, - kriisikomisjoni - koosseis ametikohtade järgi, kriisikomisjoni pädevus, kriisikeskuse ülesanded, õigused ja kohustused, informatsiooni andmisega seotud valitsusasutuste ülesanded ning informatsiooni andmise ja saamise kord. Kuulates ära erinevate ametkondade seisukohad jõuab ka peaminister veendumusele kriisikomisjoni vajalikkuses. Küsimuses kriisikeskuse jätkamises iseseisva riigiasutusena, kaldub peaminister toetama selle reorganiseerimist ja

seada eriti pärast Rahandusministeeriumi arvamust, kes teatas, et ei näe võimalust kriisikeskuse edasise töö finantseerimiseks valitsuse reservfondi arvel.

4.juuli 1995.a.

Seoses Eriolukorra seaduse eelnõu üldkontseptsiooni arutamise ajal valitsuse istungil tõstatub taas kriisikomisjoni ja kriisikeskust puudutav küsimus, kuna seaduse eelnõusse on toodud sisse ka kriisikomisjoni ülesanded eriolukorra eel ja ajal. Seaduse eelnõu üldkontseptsioon kiidetakse heaks ning valitsus peab otstarbekaks arutada nimetatud eelnõu täpsustatud teksti koos kriisikomisjoni ja kriisikeskust käsitleva õigusakti eelnõuga.

Kiiremas korras otsustatakse vaadata läbi kriisikomisjoni koosseis, kuna olemasolev komisjon oli määratud nimeliselt ning mitmed komisjoni liikmed, sh. komisjoni esimees, ei tööta enam endisel ametikohal. Teravalt tõstatub küsimus uue komisjoni esimehe osas. Siseministeerium rõhub sellele, et komisjoni peab juhtima siseminister, seevastu peaminister näeks heameelega komisjoni eesotsas riigisekretäri. Kuid olukorras, kus on langetatud põhimõtteline otsus muuta komisjon valitsuskomisjoniks, on riigisekretäri määramine komisjoni etteotsa võimatu, sest vastavalt Vabariigi Valitsuse seadusele saab valitsuskomisjoni juhtida ainult minister.

15.august 1995.a.

Valitsuse määrusega nr. 297 kinnitatakse Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni koosseis ja põhimäärus ning reorganiseeritakse Riigi Kriisikeskus. Uus kriisikomisjoni koosseis: esimees - nimetatakse peaministri korraldusega (komisjoni tööd hakkab juhtima riigisekretär Uno Veering, kuid ametlikult nimetab peaminister riigisekretäri komisjoni esimeheks alles pärast uue Vabariigi Valitsuse seaduse vastuvõtmist 13.detsembril 1995.a.), aseesimees - Siseministeeriumi kantsler, sekretär - Riigikantselei koordinatsioonidirektor, liikmed - Kaitsejõudude Peastaabi ülem, Välis-, Kaitse-, Justiits-, ja Sotsiaalministeeriumi kantslerid ning Päästeameti peadirektor.

Komisjoni uue põhimääruse olulisem erinevus vanast seisnes selles, et nüüdsest oli tegemist valitsuskomisjoniga, mitte lihtsalt valitsuse juures asuva komisjoniga.

Komisjoni ülesanneteks sai:

- 1) riikliku poliitika väljatöötamine kriisiolukordade lahendamiseks ja selle esitamine valitsusele kinnitamiseks;
- 2) kriisiolukordade lahendamiseks vajalike tegevusplaanide ettevalmistamine, koostööstamine ja esitamine kinnitamiseks valitsusele;
- 3) iga juhtumi korral ettepaneku esitamine valitsusele kriisieelse seisundi ja kriisiolukorra määratlemiseks;
- 4) kriisiolukorra prognoosimiseks ja lahendamiseks vajaliku informatsiooni analüüsimine ja analüüsitulemuste viivitamatu edastamine peaministrile;
- 5) kriisiolukorra lahendamine vastavalt seaduste ja muude õigusaktidega kehtestatud korrale ning valitsuse poolt antud juhistele.

Riigi Kriisikeskuse reorganiseeritakse ja selle ülesanded jagatakse ära Riigikantselei koordinatsioonidirektori büroo ja Päästeameti vahel (1.jaanuaril 1996.a. moodustatakse Päästeametis kriisireguleerimise osakond ning vastavad muudatused viiakse sisse ka Päästeameti põhimäärusesse).

10.jaanuar 1996.a.

Riigikogu võtab vastu kaks kriisireguleerimisega seotud seadust – Eriolukorra seaduse ja Erakorralise seisukorra seaduse.

Eriolukorra seadus sätestab loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning nakkushaiguse leviku tõkestamisel vajalike abinõude rakendamiseks:

eriolukorra väljakuulutamise aluse, tingimused ja korra ning eriolukorda korraldavate organite pädevuse;

eriolukorra ajal rakendavad abinõud ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse.

Seaduse järgi kuulutab eriolukorra riigis või selle osas välja Vabariigi Valitsus Eesti Vabariigi põhiseaduse § 87 punkti 8 alusel, kas loodusõnnetuse ja katastroofi korral või nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Eriolukord kuulutatakse välja tingimusel, et loodusõnnetuse ja katastroofi korral või nakkushaiguse leviku tõkestamiseks on vaja viivitamatult rakendada ulatuslikke abinõusid, sealhulgas päästetöid, ning ohu kõrvaldamine ja kannatanute abistamine ei ole võimalik seaduses sätestatud abinõusid rakendamata.

Katastroofi all mõistetakse Eriolukorra seaduses äkilise hävingulise toimega sündmusi, mis seavad ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskkonna ja mis seisnevad:

- paikkonna keemilises, radioaktiivses või muus saastamises;
- tööstuslikus suurõnnetuses, sealhulgas elektrijaamade ja kaevanduste, samuti gaasijuhtmete, side-, kommunaal- või elektrivõrkude avariides;
- ulatuslikus tulekahjus või plahvatuses;
- ulatuslikus laeva-, lennuki-, rongi- või muu transpordivahendi õnnetuses;
- muus ulatuslikus õnnetuses või avariis.

Eriolukorra seadusesse on esimest korda sisse kirjutatud valitsuse kriisikomisjoni ülesanded, sh arvamuse andmine valitsusele ohueelse seisundi, tekkinud ohu iseloomu, ulatuse ja kõrvaldamise ning eriolukorra väljakuulutamise vajaduse kohta, samuti abinõude rakendamise kohta eriolukorra ajal ning eriolukorra lõpetamise vajaduse kohta.

Erakorralise seisukorra seadus sätestab erakorralise seisukorra väljakuulutamise aluse, tingimused ja korra, ametkondade pädevuse, rakendatavad abinõud ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse erakorralise seisukorra ajal. Erakorraline seisukord kuulutatakse välja Eesti Vabariigi põhiseaduse § 129 alusel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul. Erakorralise seisukorra võib Riigikogu Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul oma koosseisu häälteenamusega välja kuulutada kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks.

Seaduse järgi võib Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht tuleneda:

- Eesti põhiseadusliku korra vägivaldse kukutamise katsest;
- terroristlikust tegevusest;
- vägivallaga seotud kollektiivsest surveaktsioonist;
- ulatuslikust vägivallaga seotud isikugruppide vahelisest konfliktist;
- Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldsest isoleerimisest.

Sarnaselt Eriolukorra seadusele, tuuakse ka Erakorralise seisukorra seaduses ära Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ülesanded abinõude rakendamisel seoses Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohuga.

Märts 1996.a.

Kriisikomisjon kiidab heaks kriisireguleerimise meeskonna töö korraldamise põhimõtteid ning kinnitab meeskonna koosseisu. Kriisireguleerimise meeskond luuakse tuginedes kriisikomisjoni põhimäärusele, mis lubab kriisikomisjonil moodustada töörühmi, alakomisjone ja operatiivgrupe. Kriisireguleerimise meeskond on alaline ametkondadevaheline operatiivgrupp, mis kutsutakse kokku kriisiolukorras ning mille ülesanneteks on:

toetada ja abistada Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni kriisiolukorra prognoosimiseks ja lahendamiseks vajaliku informatsiooni analüüsimisel ning kriisiolukorra lahendamisel; tagada ja koordineerida informatsiooni liikumist erinevate ametkondade vahel; edastada kriisiolukorras informatsiooni valitsusele, massiteabevahenditele ja avalikkusele informatsiooni keskse algallikana; tagada ja koordineerida erinevate ametkondade ressursside kasutamist häda(kriisi-) olukorra lahendamisel; koordineerida täiendavate ressursside kaasamist häda(kriisi-)olukorra lahendamisel.

Kriisireguleerimise meeskonna koosseisu kuuluvad:

koordinatsioonigrupp - tagab ja koordineerib olemasolevate ja täiendavate ressursside kasutamist;

analüüsigrupp - teostab olukorra analüüsi, riskianalüüsi, olemasolevate ja võimalike kahjude esialgset hindamist, annab ekspertarvamusi;

infogrupp - koordineerib informatsiooni liikumist sündmuskoha ja pressikeskuse vahel, suhtleb pressiga ja avalikkusega, koostab pressiteateid;

ressursside grupp - kaasatakse juhul, kui ootamatult ja suures koguses on tarvis kasutusele võtta täiendavaid ressursse (toit, peavari, transport, kütus, telekommunikatsioonid). Peab ühendust vastavaid ressursse omavate eraettevõtete, kaubandus- ja tööstusorganisatsioonidega.

Meeskonna moodustamisel ning selle töö korraldamisel lähtuti järgnevatest printsiipidest: kriisireguleerimise meeskond koosneb põhikoosseisust ja täiendavast koosseisust, mis komplekteeritakse vastavalt kriisiolukorra iseloomule. Täiendavasse koosseisu kuuluvad lisaks põhikoosseisule juhtiva ametkonna esindaja, toetavate ametkondade esindajaid vastavalt vajadusele ning eksperdid (*juhtiv ametkond - kriisiolukorra reguleerimisel operatiivjuhtimist teostav ametkond, kusjuures juhtiv ametkond võib vahetuda sõltuvalt olukorra arengust. Operatiivjuhtimist teostava ametkonna peamiseks ülesandeks on*

lahendada olukord kriisikoldes; toetav ametkond - ametkond, mis toetab juhtivat ametkonda kriisikoldes ning on kaasatud üldjuhtimisse, et tagada ressursside koordineeritud kasutamist vastavalt kriisi arengule);

meeskonna liikmetele määratakse asendajad, võimaldamaks töötamist ööpäevaringselt; meeskonna liikmed ja nende asendajad esitab vastav ametkond, meeskonna koosseisu kinnitab valitsuse kriisikomisjon;

meeskonna liikmed komplekteeritakse eeskätt kriisi reguleerijate isiklikest omadustest lähtudes, mis võimaldab sujuva meeskonnatöö ja efektiivse tegutsemise kriitilistes olukordades;

meeskonna liikmel peavad olema volitused vastava ametkonna ressursside kasutamiseks kriisiolukorra reguleerimisel;

vastavalt vajadusele võidakse meeskonna töösse kaasata ka vabatahtlike organisatsioonide esindajaid;

meeskonna kokkukutsumine sõltub kriisiolukorra iseloomust, võimalikest riskiteguritest, kriisireguleerimise plaanide olemasolust;

meeskonna kokkukutsumise kriteeriumid kinnitab valitsuse kriisikomisjon ning need kantakse kriisireguleerimise plaanidele;

sõltuvalt sündmuste arengust ja kriisi staadiumist, nähakse meeskonna töös ette kolm aktiveerimise tasandit. Tasandist omakorda sõltub kokkukutsutud meeskonnaliikmete arv ning meeskonna töökorraldus.

Kriisireguleerimise meeskonna töö korraldamise põhimõtetes käsitletakse veel informatsiooni edastamist, meeskonna kokkukutsumise protseduuri, logistikat meeskonna töö tagamiseks pikema aja jooksul, treeningute ja õppuste läbiviimist ja mitmeid teisi küsimusi.

28.juuni 1996.a.

Vabariigi Valitsuse määrusega nr. 181 kinnitatakse hädaolukordadest informeerimise kord, mis sätestab riigiasutuste ning valla- ja linnavalitsuste kohustused informatsiooni edastamisel hädaolukordade kohta. Uut hädaolukordadest informeerimise korda hakati kriisikomisjoni ülesandel töötama välja juba 1996.a. jaanuaris, kuid töö osutus küllaltki mahukaks ja aeganõudvaks ning selle käigus teostati põhjalik analüüs võimalike kriisiolukordade tekkimise kohta erinevates eluvaldkondades. Nimetatud määruses kasutatakse häda- ja kriisiolukorra mõisteid järgmises tähenduses:

hädaolukord - erakorraline sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab avalikku turvalisust, ähvardades paljude inimeste elu ja tervist ja/või tekitades ulatuslikku majanduslikku kahju. Hädaolukord võib üle kasvada kriisiolukorraks.

Kriisiolukord (kriis) - hädaolukord, mille lahendamiseks on vajalik mitme valitsusasutuse ja kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevus Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni koordineerimisel. Kriisiolukorra lahendamiseks võib olla vajalik eriolukorra või erakorralise seisukorra väljakuulutamise.

Määruses on kirjeldatud üle 80-ne võimalikku hädaolukorra, mille kohta valitsusasutused ning nende poolt hallatavad riigiasutused peavad edastama operatiivset informatsiooni. Hädaolukorrad on jaotatud ministeeriumite kaupa: Justiitsministeerium (Vanglate amet); Kaitseministeerium; Keskkonnaministeerium; Majandusministeerium; Põllumajandusministeerium; Siseministeerium (Päästeamet, Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Politseiamet); Sotsiaalministeerium; Teede- ja Sideministeerium (Lennuamet, Maanteeamet, Veeteede Amet, riigiettevõtte Eesti Raudtee, sideasutused - riigiettevõtte Eesti Telekom, Elekterside Inspeksioon, Riiklik Meresidesõlm); Välisministeerium ning Riigikantselei (Valitsusside asutus).

Määruses kirjeldatakse informatsiooni edastamise skeemi ning hädaolukorrast teate saanud struktuuride edasist tegevust reguleerimismehhanismi käivitamiseks (operatiivteenistuste ja kriisikomisjoni informeerimine, kriisikomisjoni kokkukutsumine jne.). Määrus sätestab ka korra, kuidas kriisiolukordadest informeeritakse Eesti Vabariigi Presidenti, peaministrit ja kaitseväge juhatajat.

Sama valitsuse määrusega kinnitatakse ka kriisikomisjoni uus põhimäärus, kus täpsustatakse kriisikomisjoni ülesandeid tulenevalt Eriolukorra seadusest ja Erakorralise seisukorra seadusest. Mitmed täiendused viiakse sisse komisjoni töökorraldust puudutavasse peatükki: komisjoni tööd juhib komisjoni esimees, tema äraolekul aga komisjoni esimehe asetäitja, kusjuures nad ei tohi üheaegselt Eestist lahkuda. Kriisiolukorras kutsutakse komisjoni esimees või tema asetäitja viivitamata Eestisse tagasi; komisjoni esimees ja tema asetäitja on kohustatud teatama teineteisele ja komisjoni sekretärile oma äraolekust Eestist;

komisjoni korralised istungid toimuvad vastavalt komisjoni esimehe poolt kinnitatud plaanile, kuid mitte harvem kui üks kord kuus;
sellise kriisiolukorra tekkimisest teadasaamisel, millega seoses on komisjoni koordineerimisel vaja kiiresti rakendada vältimatuid abinõusid, kutsub komisjoni istungi viivitamata kokku Päästeameti juhtimiskeskuse korrapidaja;
komisjon on otsustusvõimeline, kui istungist võtab osa vähemalt pool komisjoni koosseisust. Otsused võetakse vastu kohalolijate lihthälteenamusega. Hälte võrdse jagunemise korral otsustab komisjoni esimehe hääl. Kriisiolukorras teeb komisjoni esimees otsuse ainuisikuliselt pärast vastavat nõupidamist komisjoni liikmetega;
komisjoni tööorganiks on Riigikantselei koordinatsioonidirektori büroo.

8. juuli 1996.a.

Vabariigi Valitsuse korraldusega nr. 626-ks kinnitatakse kriisiolukordade loetelu, mille puhul tuleb viivitamata kokku kutsuda Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon.

6.veebruar 1997.a.

Lähtudes Tervisekorralduse seadusest, Rahvatervise seadusest ja Eriolukorra seadusest, kinnitatakse Sotsiaalministeeriumi määrusega koolera, katku ja kollapalaviku tõkestamise juhend ning teatamise kord koolera-, katku- ja kollapalavikuhaigetest.

14.märts 1997.a.

Kriisikomisjon kiidab heaks Vanglate ameti poolt koostatud tegevuskava kinnipeetavate grupilise allumatuse või massiliste korratuste puhul kinnipidamise asutustes.

11.aprill 1997.a.

Tuginedes oma põhimäärusele, mille järgi on valitsuse kriisikomisjoni põhiülesanneteks riikliku kriisipoliitika väljatöötamine ning valitsusele soovitude andmine ja ettepanekute tegemine kriisiolukordi puudutavates küsimustes, teeb kriisikomisjon pöördumise Põhiseaduse muutmise komisjonile kaitsejõudude kasutamise kohta rahuaegsete kriisiolukordade puhul.

Pöördumises märgitakse, et viimase poolaasta jooksul on komisjoni korralistel koosolekutel korduvalt tõstatunud küsimus kaitsejõudude kasutamise operatiivsusest häda- ja kriisiolukorras (päästetöödel, nakkushaiguste leviku tõkestamisel) rahuajal. Analüüsides

olemasolevat kaitsejõudude (kaitsevägi, Kaitseliit) kasutamise korda ning võimalusi muudatuste tegemiseks seadustes, et tagada kaitsejõudude operatiivne kasutamine päästetöödel, samuti kuulates ära erinevate ametkondade esindajate ja komisjoni liikmete seisukohad antud küsimuses, jõudis Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon järgmistele seisukohtadele:

tulenevalt Põhiseaduse § 87 p.8 võib kaitsejõudusid kasutada loodusõnnetuse või katastroofi korral või nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ainult juhul, kui Vabariigi Valitsuse poolt on eelnevalt välja kuulutatud eriolukord;

olemasolev seadusandlus välistab kaitsejõudude inimressursside, tehnika ja varustuse operatiivse kasutamise võimalike häda- ja kriisiolukordade korral ning see omakorda võib põhjustada kriisi eskaleerumist ning suurendada ohvrite arvu ja materiaalsel kahju; enamikus EL liikmesriikides ei ole sõjaväe kasutamine rahuaja suurõnnetuste korral nii komplitseeritud kui Eestis;

Eesti seadusandlus ei ole kooskõlas viimaste aastate suundumustega EL ja NATO riikides, kus on hakatud asetama järjest suuremat rõhku sõjaväe osatähtsuse suurendamisele rahuaegsete kriiside reguleerimisel.

Arvestades eeltoodut, teeb Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon ettepaneku täiendada Põhiseaduse X peatükki (Riigikaitse) paragrahvi, mis sätestab kaitsejõudude kasutamise päästetöödel (loodusõnnetused ja katastroofid) ja nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ilma sõjalise tegevuseta.

Põhiseaduse täiendus peab võimaldama kaitsejõudude operatiivset kasutamist päästetöödel ja nakkushaiguste leviku tõkestamiseks ilma sõjalise tegevuseta seaduses ettenähtud juhtudel ja korras.

Kaitsejõudude kasutamise juhud ja kord sätestatakse järgmistes seadustes:

Kaitseväe seadus; Kaitseliidu seadus; Tuletõrje- ja päästeseadus (Päästeseadus); Kodanikukaitse seadus ja Nakkushaiguste seadus.

Komisjon on seisukohal, et korralduse andmise õigus kaitsejõudude kasutamiseks rahuaegsete suurõnnetuste korral on Kaitseministeeriumil, kellele vastava abipalve esitab maavanema ettepanekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon või Siseministeerium. Äärmise

vajaduse korral on maavanemal endal õigus pöörduda kaitsejõudude poole abipalvega (kinnitatud koostöökava alusel), informeerides sellest Siseministeeriumi.

Komisjon on seisukohal, et kui Põhiseaduse X peatükis ja seadustes reguleeritakse kaitsejõudude operatiivne kasutamine päästetöödel ja nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ilma sõjalise tegevuseta, siis kaob vajadus ka eriolukorra väljakuulutamise kohta, sest reaalses elus on eriolukorra väljakuulutamine vajalik ainult selleks, et võimaldada kaitsejõudude kasutamist suurõnnetuste korral. Teised Eriolukorra seadusega sätestatud abinõud (füüsiliste isikute õiguste ja vabaduste piiramine ning nende rakendamine päästetöödel, päästetööde juhi õigused, valla- ja linnavalitsuse ülesanded jm) on juba praegu reguleeritud teiste olemasolevate seadustega (Tuletõrje- ja päästeseadus, Kodanikukaitseseadus), ülejäänud küsimused tuleb reguleerida täienduste viimisega Päästeseadusesse ning uutes Kodanikukaitseseaduses, Nakkushaigusteseaduses ja Kiirgusseaduses.

Arvestades eeltoodut, teeb komisjon ettepaneku jätta Põhiseadusest välja § 87 p. 8 ning tunnistada Eriolukorra seadus kehtetuks. Komisjon teeb ettepaneku muuta Põhiseaduse § 29 sõnastust, jättes välja sõnad *loodusõnnetus ja katastroof* ning asendades need sõnaga *päästetööd*.

15.aprill 1997.a.

Valitsuse määrusega nr. 78 täiendatakse kriisikomisjoni koosseisu, nimetades selle liikmeteks Majandusministeeriumi kantsleri ja Teede- ja Sideministeeriumi kantsleri.

23.detsember 1997.a.

Valitsus kuulab oma kabinetiistungil ära kriisikomisjoni esimees riigisekretär Uno Veeringu ettekande kriiside reguleerimisest Eestis. Viimase kahe aasta jooksul on kriisikomisjoni korralised koosolekud toimunud iga kuu vastavalt poolaasta päevakorrale (millele lisanduvad väljaspool päevakorda tõstatatud küsimused). Arutatud on erinevaid kriiside reguleerimisega seotud küsimusi – seadusandlust, poliitika väljatöötamist erinevate kriisiolukordade lahendamiseks (sh. terrorism), riskianalüüsi ja kriisiolukordade ennetamist, inim- ja materiaalsete ressursside valmisolekut, erinevate ametkondade ja rahvusvahelist koostööd, kriisireguleerimise plaane, informatsiooni edastamist meediale ja avalikkusele ning erinevate ametkondade vahel, kaitsejõudude kasutamist kriisiolukorras ja mitmeid teisi

küsimusi. Kriisikomisjon on korraldanud ka väljasõiduistungeid ning osalenud õppustel sh. NATO/PfP programmi raames toimunud rahvusvahelisel õppusel Baltic Emergency Response Exercise (BERE'96) 1996.a. septembris.

Valitsus võtab esitatud informatsiooni teadmiseks ning tõdeb vajadust kriiside reguleerimisega seotud mõistete ühtlustamiseks ning leiab, et see töö tuleb teha uues väljatöötatavas Kodanikukaitse seaduse eelnõus. Tõstatub küsimus **kriisifondi** vajalikkusest mitmesuguste operatiivsete kulutuste katmiseks kriisiolukorras. Peetakse vajalikuks laiendada kriisikomisjoni volitusi informatsiooni saamise osas.

11.veebruar 1998.a.

Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon arutab esimest korda uut Kodanikukaitse seaduse eelnõud, mis peab töörühma poolt olema Siseministeriumile esitatud 1. Septembriks 1998.

Lisa 2 Näide staabi töötabelist suurõppustel VARES 2002

<p>SWE-SAR Valga P5 SWE-NBC Vijandi 31 Punane Rist 15</p> <p>FIN-RES kompani 11 Kompanii 61</p>	<p>S12 Valga raudteejaama juures tupiktee 56 tsistem rööbastelt maas ja seda rammis poolvagun evakuatsioon 17:30 soo tänav ja roosi ristmik/toimub pumpamine 23:05</p>	<p>politsei 7 Võru 14</p>	<p>S22 Varing Raudtee 5 inimesed sees/all</p> <p>LATVIA-SAR Tõrva 11 Pärnu 14</p>	<p>demineerijad Valga 41 Valga õlitorjekäru KRAANA KAT-KONT Tartu 71 Tartu 81</p>
<p>Valga 11 Järva 31 Laäne 941 punane rist 15 Põlva 932 Lahingukool 932 politsei</p>	<p>FIN-RES 2 FIN-RES 1 Otepää 922</p>	<p>Harju Tallinn Komp 54 Kaitseleit (31) DVI Otepää 11</p>	<p>S4 Valga Varing Tõrva mnt 7 km. ~ 40 kannatanut (2 kanal) gaasileke 16:50 - gaasiavarii vigastatud 2 Otepää päästjat, gaasileke liikvideeritud, medbrigaad, gaasileket</p>	<p>Valga 23 KL Antsia 923 KV kopter R-44 PV kopter Mi-8 Tõrva 923 Tartu 963</p>
<p>Broken</p> <p>01: ...</p>	<p>S20 elevaatoris plahvatus, tulekahju ei järgnenud, 5 töölis oli katusel 22:57 3 surnu; 1 punast; 1 kollane 00:58 lõpp</p>			<p>Võru 933 Antsia 923 Valga 922</p> <p>STAAP Amet P5 Valga P2 Politsei</p>

Lisa 3. “Kurkse tragöödia” kronoloogia

Sündmus algas 11. sept. 1997, umbes lõuna paiku, millal BALTBAT-i luuresalk otsustas Suur-Pakri saarelt naasta mandrile otse läbi Kurkse väina. Otsus kujunes katastroofiks: 22-liikmelisest luuresalgast 8 päästeti, 2 hukkusid ning 12 ülejäänut jäid teadmata kadunuks. 14 hukkunut leiti otsingu- ja päästeoperatsiooni käigus, viimane neist 23. septembril, 12 päeva peale traagilist retke.

11. september

16:00 Kurkse sadama valvur kuulis merelt appikarjeid.

16:10 Kurkse sadama valvur avastas hätta sattunud mehed.

16:15 Paldiski politseiprefektuur võttis vastu teate hädasolijate kohta.

16:20 Paldiski politseiprefektuur teavitas juhtunust Paldiski piirivalvekordonit.

16:17 Pääste- ja otsinguoperatsioon algas, kui esmane informatsioon jõudis politseisse ja piirivalvepatrullini. Üks piirivalve patrull-laev ja lennuk olid välja saadetud võimalikule sündmuskohale.

16:25 Kurkse sadamakapten sõitis oma isikliku paadiga hädasolijaile appi.

16:35 Paldiski politsei teavitas juhtumist Harju päästeteenistust Keila linnas.

16:36 Harju tuletõrje- ja päästeteenistus teavitas juhtunust Keila komandot; Saku, Paldiski ja Keila brigaadid sõitsid sündmuskohale välja minut peale väljakutse saamist.

16:50 Harju tuletõrje- ja päästeteenistus võtts ühendust riikliku politsei- ja päästeameti juhtimiskeskustega.

16:53 Kurkse sadamakapten jõudis kaldale koos kümne õnnetuse ohvriga.

16:55 Esimene esmaabibrigaad jõudis sündmuskohale.

17:04 Harju tuletõrje- ja päästeteenistus küsis korraldust päästetehnika saatmiseks sündmuskohale.

17:13 Mustamäe intensiivravi keskuse dispetšer teavitas katastroofimeditsiini keskust, keskes käivitati hädaolukorra plaan.

17:18 Seitse kannatanut toodi Kurkse lahe randa, kaks neist vajasis elustamist. Keila kiirabibrigaad alustas nende elustamisega.

17:25 Politsei peadirektorit, Sotsiaalministeeriumi kantslerit ja Mustamäe haigla juhatajat teavitati juhtunust.

17:26 Piirivalve lennusalga helikopter lendas Mustamäela ja võttis pardale kaks meditsiinibrigaadi ning naases Kurkse suunas.

17:28 Kümme rahuvalve sõdurit olid toodud randa, üks neist surnud, üks viidud Keila haiglasse ning kaks vajasis elustamist.

17:37 Oli informatsioon, et juhtumiga on seotud 22 rahuvalve sõdurit. Mööda rannajoont alustati otsinguid.

17:40 Politseiameti juhtimiskeskus teavitas toimunust Riigisekretäri.

17:45 Peamine informatsioon saadi juhtumis ellu jäänutelt. Rahuvalve sõdurid olid ilmselt alustanud Pakri saarelt jalgsi väina ületamist läbi mere rannikule. Kohas, kus suviti on vee sügavus 1,5 meetrit, oli see juhtumi ajal tõusnud tormi tõttu üle 2 meetri. Peasid oli nähtud üle vee paistmas Vihterpalus.

17:50 Kaks päästeautot jõudsid sündmuskohale.

18:04 Piirivalve- ja politsei juhtimiskeskustesse jõudis informatsioon, et rahuvalve üksusel oli korraldus ületada jalgsi veetakistus Pakri saare lõunapoolsest otsast mandrini. Juhtumi kohta käiv materjal sai ilmseks.

18:05 Võeti ühendust Rahuvalvekompanii juhtkonnaga, mille liikmed lahkusid sündmuskohale täies koosseisus.

18:08 Teadaolev informatsioon edastati Harry Heinile, riigi päästeameti peadirektorile, ja tema asetäitjale, Mati Raidmale, viimane sai korralduse sõita sündmuskohale.

18:10 Helikopter naases Kurksesse.

18:15 – 18:25 Siseministeriumi kantsler ja kriisikomisjoni liige Vahur Glaase ning politseiameti asedirektor Ralf Palo jõudsid sündmuskohale. Palo võttis politseijõudude koordineerimise juhtimise sündmuskohal üle. Piirivalveameti peakorteritegevjuht, kolonel Mark, saabus umbes 18.30.

18:25 Katastroofimeditsiini keskus alustas otsest meditsiiniabi andmist. Järgnev informatsioon on jagatud Kurksest päästeteenistusele: kaks meest on surnud, kaheksa on sündmuskohalt ära toimetatud. Kümme meest on veest välja tõmmatud, ülejäänuid on nähtud vees hulpimas Pakri poole tagasi või kursiga Vihterpalu suunas. Detailid olid mõnevõrra ebakindlad.

18:30 Keila politseinika ja Harju päästeteenistuse liige saadeti rääkima kahe päästetuga Keila haiglasse.

18:31 Piirivalveameti keskust teavitati Kurkses juhtunust. Kopteri piloot sai käskluse alustada otsinguid õhust alal, mis jääb Pakri saarte ja ranniku vahele. Piirivalve asus otsingutele.

18:45 - Rahuvalve kompanii sõdurid alustasid rannajoone läbi kammimist. Harju

päästeteenistusele teatati, et kümme meest läksid paati ja 12 jalgsi läbi vee.

18:55 Võeti vastu informatsioon, et neid inimesi on nähtud Pedasi neeme tipus.

19:20 Piirivalveameti peadirektor saatis abipalve Soome piirivalvele, kes reageerisid kell 19.42 korraldusele otsida helikopteri ja lennukiga läbi see ala.

19:30 Esimene informatsioon juhtumi kohta on jõudnud läbi Kaitsejõudude Peastaabi ja Siseministeeriumi pressitalituse massimeediani. Tallinna päästeüksused saadavad oma inimesed sündmuskohale.

19:44 Mingeid inimesi on nähtud Vihterpalu jõe suudmes.

19:52 Päästeameti pressiesindaja saab Päästeteenistuse tegevdirektorilt korraldused minna juhtimiskeskusesse ning valmistuda lahkumiseks sündmuskohalt.

20:20 Päästeamet moodustab Kurksesse mobiilside keskuse. Töötab raadiokommunikatsioon ning moodustatakse ka infoliin mobiltelefoniga baasil.

20:21 Peetud on koosolek peasekretär Glaase eesistumisel, otsustatakse, otsingu- ja päästetöid hakkab juhtima Päästeameti asedirektor Mati Raidma.

20:21 Piirivalve lennuk naaseb. Helikopter maandub kell 20.50. Leitud ei ole kedagi.

20:55 Teavitati Presidendi kantseleid. KAPO algatas kriminaaljuurdluse (Krk § 259 p1)

21:30 Kaitseminister A.Õöveli kommentaarid juhtumi kohta kanti esmakordselt ette ETA-s. Esiteks ei tahtnud kaitseminister kommenteerida juhtumi põhjuseid, kinnitas sellise seisukoha võtmist, et enne tagajärgede juurde jõudmist tuleks vastu võtta täpne informatsioon.“ Praeguseni on kõige tähtsam jätkata koos päästeoperatsioonidega „ ütles Kaitseminister. (Tsitaat ETA –st 11.sept.1997) Öövel märkis juba, et Soome oli kaasatud päästeoperatsiooni oma spetsiaalse helikopteriga.

21:40 Inimeste otsingud saartelt ja rannaribalt toimusid Soome helikopteriga.

21:18 ETA teatas, et päästeoperatsioonid olid jätkumas Harju politseiülema ja kõigi päästeüksuste koordineerimise all. Ettekandes märgiti, et BALTBAT-i rahuvalvajakid olid haaratud ellujäämisõppustesse Pakri saartel, mille lõppedes nad alustasid jalgsi väina ületamist enne kl. 16.00. Kinnitamata andmetel oli teada, et piirivalve alus pidi mehed pardale võtma kuid ohvitserid ütlesid sellest ära ja otsustati ületada väin jalgsi.

21:48 ETA teatas, et rahuvalvajakid lahkusid Suur-Pakri saarelt kell 11: 55. See informatsioon pärines Kaitsejõudude peastaabi pressiesindajalt.

22:08 Soome lennukilt teatati kuue soojust kiirgava objekti olemasolust Väike-Pakri saarel, hiljem selgus, et need võisid olla kuus litsenseerimata kalurit. Otsimisüksus saadeti Väike-Pakrile sellegi poolest kell 00:30 kuid ei leitud

kedagi.

22:30 Identifitseeriti päästetud, kadunud ning hukkunud rahuvalvajad ning teavitati sellest nende perekondasid.

22:43 Soome lennukilt märgati kuute objekti Väike-Pakri idaosas.

22:53 Tallinna Kriisikeskusest lahkus kolm psühholoogi Kurksesse. Keilasse loodi „kuum liin“, mis nõustas kannatanute ja hukkunute peresid. Päästjad, meedik ja politseinik saadeti Suur-Pakri saarele.

12.september 1997

01:15 Varasemate optimistlike uudiste uurimine sel ajal hakkas asenduma pessimismiga Mati Raidma ja Vahur Glaase kommentaarides. Tõdeti, et ellu jäänute otsimine on siiani ebaõnnestunud. BNS teatas kell 2:46 et päästetöötajad pole leidnud ühtki kannatanut Väike-Pakrilt.

02:39 Otsimisüksus Pakri saarel teatas et nad ei ole leidnud midagi ning jätkavad otsinguid.

02:47 Eesti helikopter naases, viimane kokkuvõtte otsingu tulemustest kell 03:30

04:33 BNS teatas, et Eesti president pole veel soovitanud kuulutada rahvuslikuks leinapäevaks päev, mil rahuvalve sõdurid treeningõppuse traagilises käigus hukkusid. Presidendi pressiesindaja teatas BNS-le vara hommikul „Nagu Kaitseväge ülemjuhataja, nii ka president hoidis end kursis järgnevate sündmustega.“ (BNS, 12. sept. 1997)

04:36 BNS teatas, et Kaitsejõudude juhataja kindralmajor Johannes Kert võtab järgmisel päeval vaatluse alla oma võimaliku tagasi astumise. Koos sellega ta teatas „Ma ei suuda tühistada midagi“ (Kert, tsiteerinud BNS 12.sept.1997)

05:19 Päästetööde juht Mati Raidma teatas pressile, et otsingud saarel on lõpetatud tulemusteta ning saarel märgatud inimesed olid tõenäoliselt kalamehed.

05:23 Uus otsingurühm asus piirivalve alusel teele Väike-Pakri saarele. Päästeameti peadirektor Harry Hein saabus Kurksesse koos 125 kaitsevaelasega kell 06:00.

06:45 Piirivalve staabi korralduse alusel saadeti sündmuskohalt ära laevad ja helikopter.

08:34 Kaitseväge tuukrid saabusid sündmuskohale. Neli tuukrit alustasid operatsioone kell 08:58.

09:04 Uurimislaev *Mare* teatas, et on valmis koos kolme tuukriga asuma õnnetuse alale. Järgnes otsinguplaani kooskõlastamine. Määrati sõdurid, kes otsisid randa läbi sektorite kaupa. Pakri saare otsingurühm leidis märke sõdurite ööbimisest ja lahkumisest. Otsingurühm leidis ka palju asju, mis viitasid sõdurite viibimisele rannal.

21:30 Päästeamet andis üle oma kohustused piirivalvele, kes võttis vastutuse otsingute üle kella 22:30-st. Sealjuures järkusid operatsioonid merel.

Eesti Vabariigi valitsuse määruse nr. 689-k alusel moodustati Siseministeeriumi komisjon. Komisjoni ülesandeks sai 11.sept õnnetuse põhjuste leidmine ning pääste- ja otsinguoperatsioonide hindamine. Komisjon sai raporti valmimiseks aega kaks nädalat ning asus kohe tööle. Ministeeriumi komisjoni juurdlus viidi läbi Kaitseministeeriumi korralduse nr. 158 alusel.

13-23 september 1997.

Otsinguid jätkasid helikopter, Piirivalveameti alused, otsingumeeskond laeval *Mare* ning kutsealused kaitseväelased.

Piirivalveameti avalike suhete juht Reet Naber alustas **13.septembri** hommikul avalikkuse informeerimist juhtumist. Peamine informatsioon anti suuliselt edasi ajakirjanike küsimustele vastamisega. Alates **14.septembri** piirivalveameti pressiesindaja andis välja kirjaliku kokkuvõtte nendel päevadel toimunud. **13.septembril** Eesti ajalehed nõudsid kaitseministri ja Kaitsejõudude ülemjuhataja tagasiastumist. **17.septembril** andis kaitseminister üle kirja tagasiastumise palvega peaministrile ja Kaitsejõudude ülemjuhataja samasisulise kirja presidendile. President kutsus kokku riigikaitse nõukogu konsiiliumi. **21.septembril** kuulutati välja rahvuslik leinapäev. Kolm rahuvalve sõdurit olid jäänud kadunuks. **23. septembril** kell 10:50 kuulutati otsingud Piirivalveameti peadirektori korraldusel lõppenuks, kõik surnukehad olid selleks ajaks leitud. **30. septembril** valmis valitsuse komisjoni kokkuvõtte õnnetuse põhjuste ja pääste- ja otsingutööde kohta.

8.jaanuaril 1998 võttis KAPO üle üksuse juhi Jaanus Karmi asja uurimise.

Lisa 4. Ettepanek staabi struktuurist laiaulatuslikul metsatulekahjul

